

VYPRACOVAL ŠOP SR	ZODP.RIEŠITEĽ Ing. Dagmar ČUMOVÁ	HL.INŽ.PROJEKTU Ing. Ján LONGA 		
KONTROLOVAL Ing. Ján LONGA 	OKRES (OBVOD) STAVBY ZVOLEN, KRUPINA, ŠAHY			
OBJEDNÁVATEĽ: NÁRODNÁ DIAĽNIČNÁ SPOLOČNOSŤ, a.s. BRATISLAVA, IO BANSKÁ BYSTRICA				
RÝCHLOSTNÁ CESTA R3 ZVOLEN - ŠAHY SPRÁVA O HODNOTENÍ VPLYVOV <i>podľa zákona NR SR č.24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov</i>			STUPEŇ SPRÁVA EIA	FORMÁT
			DÁTUM 10.2018	Č.ZÁKAZKY 7796-00
			MIERKA	Č.ARCH. 7796-00
PRIMERANÉ POSÚDENIE <i>vplyvov navrhovanej činnosti na územia sústavy Natura 2000, aktualizácia</i>			Č.VÝKRESU 4.	Č.SÚPRAVY

**Primerané posúdenie vplyvov navrhovanej rýchlostnej
cesty R3 Zvolen - Šahy na územia sústavy Natura 2000,
aktualizácia**

**Zhotoviteľ: Štátna ochrana prírody SR v Banskej Bystrici,
Tajovského 28 B, 974 01 Banská Bystrica**

október 2018

Primerané posúdenie vplyvov navrhovanej rýchlostnej cesty R3 Zvolen - Šahy na územia sústavy Natura 2000

**Objednávateľ: Národná diaľničná spoločnosť, a. s.
Dúbravská cesta 14, 841 04 Bratislava**

**Zhotoviteľ: Štátna ochrana prírody SR v Banskej Bystrici
Tajovského 28 B, 974 01 Banská Bystrica**

Riešiteľský kolektív:

R ŠOP SR

Ing. Dagmar Čumová
Ing. Slavomír Findo, CSc.
Mgr. Juraj Hajdú, PhD.
Ing. Andrej Saxa
Mgr. Zuzana Šántová
Michaela Skuban, MSc.
Ing. Renáta Žiačiková

CHKO Štiavnické vrchy

Ing. Dušan Farbiak
Ing. Monika Farbiaková
Ing. Ronald Pastorok

Spracovateľ primeraného posúdenia nenesie zodpovednosť za akékoľvek zásahy a doplnenia primeraného posúdenia vykonané bez jeho súhlasu.

október 2018

1. Úvod	1
2. Vyhodnotenie podkladov pre primerané posúdenie	2
2. 1. Použité podklady	2
2. 2. Zdroje údajov a použitá literatúra	2
3. Metodika hodnotenia vplyvov na územia sústavy Natura 2000	5
4. Údaje o rýchlostnej ceste R3 Šahy – Zvolen	8
5. Údaje o územiach sústavy Natura 2000	13
5. 1. Identifikácia dotknutých území sústavy Natura 2000	13
5. 2. Opis dotknutých území sústavy Natura 2000	13
6. Hodnotenie vplyvov R3 Šahy – Zvolen na územia sústavy Natura 2000	20
A 6. Hodnotenie vplyvov R3 Šahy – Zvolen na ÚEV Alúvium Ipľa	20
A 6. 1. Dotknuté predmety ochrany ÚEV Alúvium Ipľa	20
A 6. 2. Vyhodnotenie vplyvov R3 Šahy – Zvolen na dotknuté predmety ochrany ÚEV Alúvium Ipľa a ich priaznivý vývoj	20
B 6. Hodnotenie vplyvov R3 Šahy – Zvolen na ÚEV Mäsiarsky bok	23
B 6. 1. Dotknuté predmety ochrany ÚEV Mäsiarsky bok	23
B 6. 2. Vyhodnotenie vplyvov R3 Šahy – Zvolen na dotknuté predmety ochrany ÚEV Mäsiarsky bok a ich priaznivý vývoj	24
C 6. Hodnotenie vplyvov R3 Šahy – Zvolen na ÚEV Skalka	30
C 6. 1. Dotknuté predmety ochrany ÚEV Skalka	30
C 6. 2. Vyhodnotenie vplyvov R3 Šahy – Zvolen na dotknuté predmety ochrany ÚEV Skalka a ich priaznivý vývoj	31
D 6. Hodnotenie vplyvov R3 Šahy – Zvolen na CHVÚ Poiplie	31
D 6. 1. Dotknuté predmety ochrany CHVÚ Poiplie	31
D 6. 2. Vyhodnotenie vplyvov R3 Šahy – Zvolen na dotknuté predmety ochrany CHVÚ Poiplie a ich priaznivý vývoj	31
E 6. Hodnotenie vplyvov R3 Šahy – Zvolen na veľké šelmy	33
E 6. 1. Dotknuté veľké šelmy	33
E 6. 2. Vyhodnotenie vplyvov R3 Šahy – Zvolen na dotknuté veľké šelmy a ich priaznivý vývoj	33
7. Vyhodnotenie možných kumulatívnych vplyvov	37
8. Návrh zmierňujúcich opatrení	39
9. Vyhodnotenie vplyvov R3 Šahy – Zvolen na integritu území sústavy Natura 2000	41
10. Záverečné zhrnutie	44

Prílohy

Mapové prílohy

Fotodokumentácia

Textová príloha

1. Úvod

Primerané posúdenie vplyvov navrhovanej rýchlostnej cesty R3 Zvolen - Šahy na územia sústavy Natura 2000 (ďalej „primerané posúdenie“) bolo vypracované v apríli 2018 na základe objednávky Národnej diaľničnej spoločnosti, a. s. číslo OBJ/11646/13643730601/2016/Ku z 3. 1. 2017. Jej požiadavkou bolo vykonať primerané posúdenie variantov uvedených v zámere (EKOJET, 2009) a v Technickom podklade, 2017 (Rýchlostná cesta R3 Zvolen – Šahy, úsek Babiná – Krupina, ISPO, s. r. o.), posúdiť vplyv rýchlostnej cesty na veľké šelmy a vyhodnotiť jej kumulatívny vplyv s plánmi, aktivitami a projektmi v časovom horizonte cca 10 rokov.

Pre vypracovanie správy o hodnotení vplyvov (DOPRAVOPROJEKT, a. s., 2018) bolo potrebné zohľadniť požiadavky vyplývajúce z rozsahu hodnotenia určeného a vydaného Ministerstvom životného prostredia SR číslo 3932/10-3.4/ml, preto je primerané posúdenie dopracované a aktualizované v tomto zmysle.

Primerané posúdenie je vypracované podľa Metodickéj príručky k ustanoveniam článkov 6 (3) a 6 (4) smernice 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (MŽP SR, 2002) a Metodiky hodnotenia významnosti vplyvov plánov a projektov na územia sústavy Natura 2000 v Slovenskej republike (ŠOP SR, 2014). Jeho cieľom je stanoviť, či realizácia rýchlostnej cesty R3 Zvolen – Šahy (ďalej „R3“) môže mať nepriaznivý vplyv na integritu území sústavy Natura 2000.

2. Vyhodnotenie podkladov pre primerané posúdenie

2. 1. Použité podklady

Základnými podkladmi pre primerané posúdenie boli dokumentácie Rýchlostná cesta R3 Šahy – Zvolen, zámer, EKOJET, s. r. o., november 2009 a Rýchlostná cesta R3 Zvolen – Šahy, správa o hodnotení vplyvov, DOPRAVOPROJEKT, a. s., 2018. Trvalý a dočasný záber v elektronickej podobe neboli poskytnuté. Po dohode s NDS sa za trvalý záber považuje územie priamo zasiahnuté stavbou rýchlostnej cesty R3 Zvolen – Šahy (ďalej len „R3“) a/alebo územie 30 m od osi cesty R3 a za dočasný záber 10 m na obe strany od trvalého záberu, tzn. celková šírka záberu samotnej cesty je 50 m. Zábery pre ďalšie objekty sú uvedené v správe o hodnotení vplyvov.

V zmysle usmernenia MDPaT SR v liste č. 15216/2010/SCDPK/z.33052 zo dňa 11. 8. 2010 došlo k zmene staničenia rýchlostných ciest R3 a R4. Preto oproti zámeru, kde bola stavba staničená od juhu na sever, v správe o hodnotení vplyvov je staničenie zo severu na juh t.j. od Zvolena po Šahy. Začiatok úseku je v križovatke Budča a koniec úseku na hranici SR/MR. V primeranom posúdení je uvedené aj staničenie použité v zámere (z juhu na sever), je pofarbené sivou farbou.

Pre presnejšie vyhodnotenie vplyvov by bolo vhodné mať k dispozícii podrobnejšie údaje o umiestnení a technickom riešení základných objektov (napr. mosty) červeného a modrého variantu i subvariantov, ako sú uvedené pre úsek km 17,000 – 23,000 modrého variantu v Technickom podklade, 2017 (Rýchlostná cesta R3 Zvolen – Šahy, úsek Babiná – Krupina, ISPO, s. r. o.).

Lokality stavebných dvorov, manipulačných plôch, dočasných a trvalých skládok ani zdrojov stavebného resp. násypového materiálu neboli poskytnuté, preto nie sú predmetom tohto primeraného posúdenia.

2. 2. Zdroje údajov a použitá literatúra

Akademie věd ČR, Praha 2002: Klíč ke květeně České republiky, 927s.

Atlas krajiny SR, 2002: Bratislava, Ministerstvo životného prostredia SR, 344 s.

Beleš, P., Chládecký, B., Krajč, T.,: 2006: Inventarizačný výskum ichtyofauny – správa z prieskumu za rok 2006, SRZ – Rada Žilina

Bělín V., 1999: Motýli České a Slovenské republiky aktivní ve dne. Vít Kabourek, Zlín, 96 s.

Csipkés R., Szatmári L., 2011: Data to the fish fauna of the Hungarian upper section of River Ipoly and its tributary streams. Pisces Hungarici 5: 73-82

Čížek, L., Bezděk, A., 2006: Metodika monitoringu evropsky významného druhu roháč obecný (*Lucanus cervus*). AOPK ČR.

Daphne – Inštitút aplikovanej ekológie 2011: Manažmentové modely pre údržbu, ochranu a obnovu biotopov, 41s.

Feráková, V., Maglocký, Š. & Marhold, K., 2001: Červený zoznam papradorastov a semenných rastlín Slovenska (december 2001) - In: Baláž, D., Marhold, K. & Urban, P. eds., Červený zoznam rastlín a živočíchov Slovenska, Ochr. Prír. 20 (Suppl.): s.44-77.

Findo, S., Skuban, M., Koreň, M. 2007. Brown bear corridors in Slovakia: identification of critical segments of the main road transportation corridors with wildlife habitats. Carpathian Wildlife Society Zvolen

Futák, J., 1984: Fytogeografické členenie Slovenska. In: Bertová, L. (ed.): Flóra Slovenska IV/1.Veda, Bratislava.

HBH projekt, s. r. o., R3 Zvolen – Šahy – štúdia realizovateľnosti, 2015

Horák P., Hora J., 2006: Metody monitoringu druhů přílohy I směrnice ES o ptácích.

<http://cdr.eionet.europa.eu/sk/eu/n2000/envtq6c>

Hudec, K. a kol., 1994: Fauna ČR a SR – Ptáci 1, Academia, Praha.

Janák, M., Černecký, J., Saxa, A., (eds.), 2015: Monitoring živočíchov európskeho významu v Slovenskej republike. Výsledky a hodnotenie za roky 2013 – 2015. Banská Bystrica: Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky. 300 s. ISBN 978-80-8184-020-3

Jäger, E., J., Müller, F., Ritz, C., M., Welk, E., Wesche, K., 2013: Rothmaler Exkursionsflora von Deutschland, Berlin, 822 s.

Komplexný informačný a monitorovací systém ŠOP SR

Koščo J., Lusk S., Halačka K., Pekárik L., Košuthová L., 2007: Výskyt chránených a invázných druhov rýb v povodí Ipľa. *Natura Carpathica* 48: 141-152.

Koščo J., Pekárik L., 2010: Mapy distribúcie druhov živočíchov – Zingel streber. Dostupné na internete: <http://n2k.daphne.sk/zoo.php?n=54>

Krištofik, J. & Danko, Š., 2012: Cicavce Slovenska – rozšírenie, bionómia a ochrana, Veda, Bratislava, 712 s.

Migračné objekty pre voľne žijúce živočíchy, Projektovanie, výstavba, prevádzka a oprava, technické podmienky, MDVaRR SR, 2014

Mihaliková, M. (eds.), 2015. Príručka metód monitoringu biotopov a druhov európskeho významu. Banská Bystrica: Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky.

Michalko J. et al., 1987: Geobotanická mapa ČSSR – mapová časť Slovenská socialistická republika. Veda, Bratislava.

Michalko J. et al., 1987: Geobotanická mapa ČSSR – textová časť Slovenská socialistická republika. Veda, Bratislava, 167 p.

Michalko, J. et. al., 1986: Geobotanická mapa Slovenska. Textová a mapová časť, VEDA Bratislava.

Olišovský, T., 2015: Cucujus cinnaberinus, Limoniscus violaceus, Lucanus cervus, Cerambyx cerdo, Rosalia alpina, Osmoderma eremita In: Janák, M., Černecký, J., Saxa, A., (eds.), 2015. Monitoring živočíchov európskeho významu v Slovenskej republike. Výsledky a hodnotenie za roky 2013 – 2015. Banská Bystrica: Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky. 300 s. ISBN 978-80-8184-020-3

Petrík, R., Šteffek, J., Múdry, P., 1993: Územný systém ekologickej stability - komplexný rámec monitoringu krajiny. In: Eliáš, P. (ed.): Monitoring bioty na území Slovenskej republiky. Vydavateľstvo VEDA SAV, Bratislava.

Polák P., Saxa A., (eds.) 2005: Priaznivý stav biotopov a druhov európskeho významu, ŠOP SR, Banská Bystrica, 736 s.

Poľovnícka štatistická ročenka 2007 – 2017, NLC Zvolen

Saxa, A., Černecký, J., Galvánková, J., Mútňanová, M., Balážová, A., Gubková Mihaliková, M. (eds.), 2015. Príručka metód monitoringu biotopov a druhov európskeho významu. Banská Bystrica: Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky. 148 s., ISBN 978-80-8184-024-1

Sčítanie dopravy, SSC, 2015

Skuban, M., Findo, S., Kajba, M., Koreň, M., Chalmers, J., Antal, V. 2017. Effects of roads on brown bear movements and mortality in Slovakia. *Eur J Wildl Res* 63: 82. <https://doi.org/10.1007/s10344-017-1138-x>

Stanová V., Valachovič M., (eds.) 2002: Katalóg biotopov Slovenska. DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie, Bratislava, 225s.

Štandardný dátový formulár Európskej komisie pre územia Natura 2000 (Standard Data Form - SDF), databáza území Natura 2000 zverejnená na <http://cdr.eionet.europa.eu/sk/eu/n2000>

Uznesenie vlády SR č. 495 z 25. 10. 2017 k druhej aktualizácii národného zoznamu území európskeho významu

Viceníková, A., Polák, P., (eds.) 2005: Európsky významné biotopy na Slovensku. ŠOP SR, Banská Bystrica, 151 s.

Vidlička, Ľ. 2011: Bezstavovce: Atlas druhov európskeho významu pre územia NATURA 2000 na Slovensku. *SMOPAJ* 138 – 233.

Vičko, J., Dítě, D., Kolník, M., Zvolen 2003: Vstavačovitě Slovenska – Orchids of Slovakia, 120s.

Vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov

Výnos MŽP SR č. 3/2004-5.1, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu

Metodika ŠOP SR na mapovanie lesných a nelesných biotopov

www.enviroportal.sk

Zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov

3. Metodika hodnotenia vplyvov na územia sústavy Natura 2000

Primerané posúdenie bolo vypracované podľa Metodiky hodnotenia významnosti vplyvov plánov a projektov na územia sústavy Natura 2000 v Slovenskej republike (ŠOP SR, 2014) a jej doplnenia (2016). Predmetom posúdenia vplyvov je najmä možná reakcia predmetov ochrany dotknutých území sústavy Natura 2000 na realizáciu projektu a jej dôsledky. Na základe metodiky boli identifikované vplyvy Rýchlostnej cesty R3 Zvolen - Šahy na jednotlivé predmety ochrany a bola vyhodnocovaná ich významnosť. Vplyvy boli vyhodnotené slovné i číselne podľa nasledujúcej stupnice.

Stupnica významnosti vplyvov

významnosť vplyvu	hodnota	popis významnosti vplyvu
významný negatívny vplyv	-2	Negatívny vplyv na integritu územia podľa čl. 6.3 smernice o biotopoch. Vylučuje realizáciu projektu. Významný rušivý až likvidačný vplyv na biotop alebo populáciu druhu alebo ich podstatnú časť; významné narušenie ekologických podmienok biotopu alebo druhu, významný zásah do biotopu alebo do prirodzeného vývoja druhu.
mierne negatívny vplyv	-1	Mierny, nevýznamný negatívny vplyv. Nevylučuje realizáciu zámeru. Mierny rušivý vplyv na biotop či populáciu druhu; mierne narušenie ekologických podmienok biotopu / druhu, okrajový zásah do biotopu alebo do prirodzeného vývoja druhu. Možno ho zmierniť alebo vylúčiť zmierňujúcimi opatreniami.
nulový vplyv	0	Žiadny preukázateľný vplyv.
mierne pozitívny vplyv	+1	Mierne priaznivý vplyv na biotop alebo populáciu druhu, mierne zlepšenie ekologických podmienok biotopu alebo druhu, mierne priaznivý zásah do biotopu alebo do prirodzeného vývoja druhu.
významný pozitívny vplyv	+2	Významný priaznivý vplyv na biotop alebo populáciu druhu, významné zlepšenie ekologických podmienok biotopu alebo druhu, významný priaznivý zásah do biotopu alebo do prirodzeného vývoja druhu.

Pri primeranom posúdení sú kľúčové:

- identifikácia dotknutých území sústavy Natura 2000,
- identifikácia dotknutých predmetov ochrany,
- vyhodnotenie vplyvov na predmety ochrany,
- vyhodnotenie možných kumulatívnych vplyvov,
- vyhodnotenie vplyvov na integritu územia sústavy Natura 2000.

Posúdenie a vyhodnotenie vplyvov sa vykonáva pre každý druh a každý biotop osobitne. Kritériá pre stanovenie významnosti vplyvu:

- kvantitatívne údaje o biotope / druhu (veľkosť ovplyvnenej plochy biotopu, populácie druhu)
- kvalitatívne údaje o biotope / druhu (štruktúra a funkcia ovplyvneného biotopu, stav populácie)
- poloha dotknutého biotopu / zásadné miesta z hľadiska biológie druhu (jadrové zóny biotopu, miesta rozmnožovania, hniezdiská...).

Použitie metódy získania údajov o predmetoch ochrany

Základnou metódou na získanie údajov o predmetoch ochrany dotknutých území sústavy Natura 2000 bol terénny prieskum vykonaný v období marec až august. Terénny prieskum bol zameraný na :

- lesné biotopy,
- nelesné biotopy,

- bezstavovce,
- vtáky,
- vydru riečnu,
- veľké šelmy.

Na mapovanie **lesných biotopov** bol na základe požiadavky NDS použitý Metodický pokyn Mapovanie lesných biotopov z júna 2013 vypracovaný ŠOP SR. Metodický pokyn definuje minimálnu veľkosť mapovacieho polygónu. Pri lesnom biotope Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy (91E0*) to je 0,3 ha. V prípade, keď je tento biotop redukovaný len na úzky brehový porast, je minimálna veľkosť polygónu 0,1 ha pri dodržaní minimálnej dĺžky 100 m a minimálnej šírky porastu 10 m. Uvedený biotop nie je predmetom ochrany dotknutého ÚEV Mäsiarsky bok a bol identifikovaný na dvoch lokalitách, v oboch prípadoch biotop spĺňal podmienku minimálnej výmery 0,3 ha. Mapovanie lesných biotopov sa uskutočnilo 25. 5. 2017 a 27. 6. 2017.

Botanické prieskumy boli realizované mapovaním chránených druhov a nelesných biotopov v dotknutom území 25. 5. 2017 a 18. 6. 2017, pričom boli zamerané súradnice ich výskytu pomocou GPS, plochy výskytu boli zakreslené do máp. Výstupom sú GIS vrstvy. Podkladom boli aj iné dostupné údaje (napr. mapovanie travinnej vegetácie uskutočnené Daphne v rokoch 1998 - 2001).

Pri hodnotení vplyvu na biotopy sme ako podklad využívali plochu biotopov uvedenú v štandardných dátových formulároch.

Pri mapovaní boli zapísané všetky druhy a ich pokryvnosť v Tansleyho stupnici, ktoré boli zaregistrované pri jednorazovom prechode danou plochou.

Tansleyho stupnica pokryvnosti: 3 – viac ako 50 %; 2 – 1 až 50 %; 1 – menej ako 1 %. Zaznamenané rastlinné druhy sú uvedené v prílohách.

Terénne metódy **zoologického prieskumu** boli vo väčšine prípadov založené na priamych pozorovaniach jedincov, ich hlasových prejavov (vtáky) a sledovaní pobytových znakov (výletové otvory, požerky, stopy, trus). Prieskum v teréne prebiehal v mesiacoch apríl až júl roku 2017 počas viacerých návštev dotknutého územia.

Entomologické prieskumy boli realizované 18. mája 2017, 8. júna 2017 a 28. júla 2017 mapovaním druhov tvoriacich predmety ochrany a boli založené na priamych pozorovaniach živých a uhynutých jedincov (imág, lariev) a pobytových znakov jednotlivých druhov (výletové otvory, požerky). Imága motýľov (*Lycaena dispar*) boli odchyťované entomologickou sieťkou a po identifikácii priamo v teréne boli vypúšťané späť do prírody.

Kvantitatívne a kvalitatívne hodnotenie je u bezstavovcov problematické vzhľadom na nemožnosť presnejšieho odhadu početnosti jednotlivých vývojových štádií (vajíčka, larvy, kukly). Preto sú tieto údaje vyhodnotené prostredníctvom biotopov jednotlivých druhov.

Prieskum vydry riečnej bol vykonaný 26. apríla 2017, 25. mája 2017 a 28. júla 2017 mapovaním pobytových znakov (trus, stopy, pachové značky) v dotknutom území.

Prieskum vtákov v CHVÚ Poiplie bol uskutočňovaný 17. mája 2017 a 26. mája 2017 priamym pozorovaním za pomoci ďalekohľadu, resp. na základe hlasových prejavov (prepelica poľná).

Pre vyhodnotenie vplyvov na ichtyofaunu boli použité údaje z publikovaných a nepublikovaných zdrojov vrátane vlastných údajov ŠOP SR. Zdroje údajov sú uvedené v kap. 2.2. Terénny ichtyologický prieskum nebolo nutné vykonávať.

Veľké šelmy

Evidencia pobytových znakov a pozorovaní

Pod pobytovými znakmi sa rozumejú stopy šeliem, stopové dráhy, trus, značkovacie stromy (stromy označené škriabaním, záhryzom, šúchaním, močením), nálezy uhynutých druhov monitorovaných zvierat alebo ich častí, zvyšky koristi, miesta odpočinku, brlohy, stopy po činnosti

zanechané na ovocných stromoch, kultúrnych rastlinách (poľnohospodárske plodiny), poranené hospodárske alebo iné domáce zvieratá a ich kadávery, poškodené objekty (posedy, krmidlá raticovej zveri, drevené hospodárske budovy, ploty a pod.).

Pod pozorovaním sa rozumie priame vizuálne pozorovanie sledovaného druhu, určenie jeho početnosti, veku, prípadne pohlavia, polohy a zaznamenanie prejavov správania.

Prieskum pobytových znakov a pozorovaní sa realizoval v 50 m širokých pásoch (transektoch) pozdĺž obidvoch vonkajších okrajov stanoveného dotknutého územia R 3. Prieskum sa realizoval len v tých úsekoch, kde sa súvislé lesné porasty alebo remízky vyskytovali pozdĺž navrhovanej R3. Sledoval sa len úsek R3 od obce Devičie po Neresnicu pri Zvolene a to z toho dôvodu, že trasovanie R3 môže negatívne ovplyvniť biotopy veľkých šeliem a ich migračné koridory. V úseku R3 Devičie – Šahy sa predpokladá výstavba mostov prepájajúcich menšie alebo väčšie údolia, ktoré môžu zveri slúžiť ako migračné koridory. Okrem toho úsek R3 Dudince – Šahy je navrhnutý najmä v poľných biotopoch, kde je malý predpoklad migrácie veľkých šeliem.

Prieskum sa realizoval v dvojtýždňových časových intervaloch. Pobytové znaky sa priamo v teréne editovali do prenosných GPS navigátorov a ukladali do pamäte zariadenia. Údaje sa ďalej spracovali v prostredí GIS. Identifikovali sa zhuky pobytových znakov, ktoré indikovali lokality migračných koridorov. Druhovú skladbu cicavcov vyskytujúcich sa v lokalitách migračných koridorov sa doplnila a spresnila výsledkami z fotopascí.

Okrem veľkých šeliem (medveď, rys, vlk) sme do prieskumu zahrnuli aj niektoré iné druhy cicavcov, predovšetkým kopytníky (srnec, jeleň, diviak) a stredne veľké cicavce (vydra, líška, jazvec). R3 Zvolen - Šahy bude oplotená, preto sme prieskum veľkých šeliem zamerali na určenie migračných koridorov, kde bude potrebné zabezpečiť priechodnosť krajiny pre veľké druhy zveri.

Prieskum realizovaný fotopascami

Fotopascami sa získavali informácie o výskyte druhu, početnosti, správania a frekvencii využívania lokalít, v ktorých sa na základe predbežného prieskumu a prvotných výsledkov evidencie pobytových znakov určili migračné koridory. Použili sa modely fotopascí Spromise a Bushnell HD. Zver bola kontinuálne sledovaná počas 24 hodín počas celého prieskumu. Interval snímkovania bol 10s. Videozáznamy sa nevyhotovovali. Vzdialenosť dosahu infražiariča v noci sa pohybovala od 7 do 12 m. Denné snímky boli farebné, nočné čiernobiele. Interval kontrol fotopascí bol 14 dní. Pri kontrole sa stiahli snímky z pamäťových kariet fotopascí, v prípade potreby sa vymenili batérie a skontrolovala sa funkčnosť prístroja. V priebehu prieskumu sa zmenili pozície niektorých fotopascí v rámci tej istej lokality. Jedna z fotopascí bola odcudzená.

Pri vyhodnotení sa pri jednotlivých druhoch zveri odvolávame na počet záznamov. Záznam sa vzťahuje k jednej konkrétnej minúte dňa. Ak v rámci tejto minúty bolo zachytených viacero snímok z toho istého živočicha, pre ďalšiu analýzu sa zaevidovala iba jedna snímka. V prípade, že sa v tej istej minúte nasnívalo viacej jedincov živočíchov toho istého druhu, zaevidoval sa záznam pre každého jedinca osobitne, napr. ak sa počas jednej minúty nasnívalo 5 záberov a na každom z nich boli 4 jedince toho istého druhu, potom sa v tejto minúte zaevidovali 4 záznamy. Pri početných čriedach diviačej zveri sa všetky nedospelé jedince nahrádzovali jedným dospelým.

4. Údaje o rýchlostnej ceste R3 Zvolen – Šahy

Varianty rýchlostnej cesty v úseku Zvolen – Šahy:

- červený variant
- červený variant + subvariant zelený
- červený variant + subvariant oranžový
- modrý variant
- modrý variant + subvariant oranžový

Základné technické údaje

Základné technické požiadavky:

šírkové usporiadanie: 4–pruhová komunikácia

kategória cesty: R 24,5/120

návrhová rýchlosť: 120 km/hod. mimo tunelov, 100 km/hod. v tuneloch

max. pozdĺžny sklon 4,99 %

Varianty

Začiatok úseku R3 je západne od Zvolena, v existujúcej križovatke Budča, na rýchlostnej ceste R1, koniec úseku je na hraničnom prechode medzi SR a MR, na ceste I/66. Trasa R3 je navrhnutá ako základné varianty červený a modrý (prevažne s totožnou trasou), ich súčasťami sú subvarianty zelený a oranžový, oba v kratších úsekoch.

Červený variant

Od križovatky Budča vedie na juh. Po križovaní železničnej trate č. 150 a rieky Hrona prekonáva masív vrchu Baba tunelom A3 s dĺžkou 3,854 km. Pokračuje v údolí Neresnice východne od obce Breziny k obci Dobrá Niva, ktorú obchádza zo západu. Za Dobrou Nivou pokračuje pozdĺž cesty I/66. Obec Babinú obchádza z východu v trase existujúcej cesty I/66, ktorú je tu nutné preložiť do súbehu. Za obcou Babiná prekonáva masív vrchu Hanišberg tunelom Hanišberg 1 s dĺžkou 3,015 km resp. Hanišberg 2 s dĺžkou 3,095 km (zelený subvariant). Obidva tunely majú portály na rovnakom mieste. Tunel vyúsťuje pred mestom Krupinou, R3 ho obchádza zo západu. Za Krupinou sa trasa stáča mierne na juhovýchod, kde prekonáva potok Bebravu. V úseku cca km 28,500 až 31,000 (km 38,615 - 41,100) vedie v tesnom súbehu so železničnou traťou a v trase existujúcej cesty I/66, ktorú je tu nutné preložiť. V km 32,087 a 32,217 (km 37,400 a 37,530) pri obci Devičie sú navrhnuté veľké odpočívadlá na oboch stranách R3. V km 33,507 (km 36,110) je umiestnené stredisko správy a údržby R3. Ďalej vedie nad údolím Devičianskeho potoka a železničnou traťou. Mostom prekonáva objektom údolie toku Štiavnice, železničnú trať a cestu I/66, obchádza obec Domaníky. Od km 39,000 po 45,000 (km 24,610 - 30,610) vedie vpravo od cesty I/66 ponad Domanické stráne a po úbočí kopcov Horné Pírovské a Dolné Pírovské. V km 56,940 (km 12,676) severozápadne od obce Horné Semerovce je navrhnutá mimoúrovňová križovatka s plánovanou rýchlostnou cestou R7. V km 59,945 a 60,325 (km 9,670 a 9,290) sú navrhnuté veľké odpočívadlá na oboch stranách R3. Trasa vedie v nive vodného toku Štiavnica, premoštuje tok Štiavnice a 3-krát tok Ipl'a.

Celková dĺžka červeného variantu je 69,617 km.

Zelený subvariant

Alternatívne tunelové riešenie cez masív Hanišbergu tunelom Hanišberg 2 s dĺžkou 3 095 m. Portály sú umiestnené na rovnakom mieste ako tunela Hanišberg 1. V km 25,500 (staničenia červeného variantu) sa pripája na spoločnú trasu červeného a modrého variantu.

Celková dĺžka zeleného subvariantu je 6,880 km.

Modrý variant

Trasa na začiatku úseku vedie zhodne s červeným variantom. Od km cca 13,660 (km 55,954) sa odkláňa od červeného variantu, križuje cestu I/66, obchádza obec Babiná z východu, vedie v tesnom súbehu s cestou I/66. Od km 17,650 po km 22,900 trasa modrého variantu vedie tak, aby čo najmenej zasahovala do ÚEV Mäsiarsky bok, predovšetkým do území s výskytom chránených biotopov a živočíchov. Je navrhnutá pozdĺž cesty I/66, v nive riečky Krupinice, križuje železničnú trať a Babinský potok, pokračuje v súbehu so železničnou traťou. Potom križuje železničnú trať a rieku Krupinicu, viackrát križuje cestu I/66. V tomto úseku sú navrhnuté mosty ponad železničnú trať, Babinský potok a Krupinicu. V km cca 25,077 severovýchodne od Krupiny sa trasa modrého variantu dostáva do smerového vedenia červeného variantu a zhodne pokračujú až po koniec úseku na hraničnom prechode medzi SR a MR.

Celková dĺžka modrého variantu je 69,780 km.

Oranžový subvariant

V km 28,263 – 32,615 červeného variantu sa odkláňa od neho východným smerom, križuje cestu I/66, trať ŽSR, 2-krát rieku Krupinicu a cestu II/526. Nevyžaduje preložku cesty I/66, pretože na rozdiel od trasy červeného a modrého variantu nie je s ňou v peáži.

Celková dĺžka oranžového subvariantu je 4,139 km.

Križovatky

V trase R3 sú navrhnuté privádzače (cestná komunikácia s obmedzeným prístupom umožňujúca prepojenie rýchlostnej cesty s najbližšou cestou I. alebo II. triedy) a mimoúrovňové križovatky.

Červený variant

- križovatka Budča na začiatku úseku
- km 9,200 privádzač Dobrá Niva (km 60,379)
- km 18,451 privádzač Babiná (km 50,996)
- km 23,200 križovatka Krupina sever (nový objekt)
- km 28,523 križovatka Krupina juh (v zámere privádzač Krupina km 41,404)
- km 33,745 privádzač Hontianske Nemce (km 35,871)
- km 52,879 privádzač Dudince (km 16,744)
- km 56,947 križovatka Semerovce (km 12,697)
- km 64,773 privádzač Šahy (km 4,842)

Zelený subvariant

Nie sú navrhované križovatky ani privádzače.

Modrý variant

- križovatka Budča na začiatku úseku
- km 9,198 privádzač Dobrá Niva (km 60,379)
- km 17,334 privádzač Babiná (km 50,996)
- km 23,275 križovatka Krupina sever (nový objekt)
- km 28,685 križovatka Krupina juh (v zámere privádzač Krupina km 41,404)
- km 33,907 privádzač Hontianske Nemce (km 35,871)
- km 53,041 privádzač Dudince (km 16,744)
- km 57,102 križovatka Semerovce (km 12,697)
- km 64,936 privádzač Šahy (km 4,842)

Oranžový subvariant

- privádzač Krupina (cca km 28,377 červeného variantu)

Mostné objekty

Návrh mostných objektov vychádza zo smerového a výškového vedenia R3. Mosty budú dimenzované na prevedenie prietoku Q_{100} s požadovanou rezervou. Charakteristiky mostov sú uvedené len v Technickom podklade (ISPO, 2017), charakteristiky mostov v iných úsekoch variantov a subvariantov nie sú uvedené v zámere ani v správe o hodnotení.

Základné údaje o mostoch

mostné objekty (ks)	variant, subvariant			
	červený	modrý	zelený	oranžový
celkovo	81	88	6	11
do 100 m	52	60	3	9
nad 100 m	29	28	3	2

Pozn. Údaje sú prevzaté zo správy o hodnotení

Charakteristika tunelov

V trase červeného a modrého variantu sú navrhnuté dva tunely: popod Hanišberg (v červenom variante Hanišberg 1 a v zelenom subvariante Hanišberg 2) a popod Babu (A3 Baba).

Základné technické parametre tunela A3 Baba v úseku km 1,56 (68,06) – 5,42 (64,04) červeného a modrého variantu medzi križovatkou Budča a obcou Breziny:

dĺžka tunelovej rúry 3 854 m,

svetlá šírka jednej tunelovej rúry 10,920 m,

prejazdná výška dopravnej časti tunela predstavuje 4,8 m,

razenie tunela podľa rakúskej tunelovacej metódy NRTM za trvalého geotechnického monitoringu.

Základné technické parametre tunelov Hanišberg 1 a Hanišberg 2:

svetlá šírka jednej tunelovej rúry 10,920 m,

prejazdná výška dopravnej časti tunela 4,8 m.

Hanišberg 1: km 18,830 (50,832) – 21,845 (48,000), dĺžka 3 015 m

Hanišberg 2: úsek 0,080 - 3 175 m, dĺžka 3 095 m

Oporné a zárubné múry

múry (m)	červený variant	zelený subvariant	modrý variant	oranžový subvariant
oporné múry	3 750	-	3 760	450
zárubné múry	2 375	-	2 380	-
zárubné múry kotvené	5 540	-	5 560	-

Pozn. Údaje sú prevzaté zo správy o hodnotení

Preložky a úpravy vodných tokov

červený variant	zelený subvariant	modrý variant	oranžový subvariant
4 350 m	160 m	4 625 m	710 m

Odpočívky a parkovacie plochy

Dve veľké obojstranné odpočívadlá sú navrhnuté v tej istej polohe, červený a modrý variant sa líšia len staničením v rámci variantu:

Červený variant

km 32,087 (km 37,530), pravostranné, plocha 9 ha, k. ú. Devičie

km 32,217 (km 37,400) ľavostranné, plocha 9 ha, k. ú. Devičie
km 60,325 (km 9,290) pravostranné, plocha 9 ha, k. ú. Dolné Semerovce
km 59,945 (km 9,670) ľavostranné, plocha 9 ha, k. ú. Dolné Semerovce

Modrý variant

km 32,249 (km 37,530), pravostranné, plocha 9 ha, k. ú. Devičie
km 32,379 (km 37,400) ľavostranné, plocha 9 ha, k. ú. Devičie
km 60,487 (km 9,290) pravostranné, plocha 9 ha, k. ú. Dolné Semerovce
km 60,105 (km 9,670) ľavostranné, plocha 9 ha, k. ú. Dolné Semerovce

Strediská správy a údržby rýchlostných ciest

Červený variant

Malé stredisko správy a údržby pre tunely v km 9,127 (km 60,490), plocha 1,5 ha, k. ú. Dobrá Niva
Stredisko správy a údržby rýchlostnej cesty R3 v km 33,507 (km 36,110), plocha 4 ha, k. ú. Devičie

Modrý variant

Malé stredisko správy a údržby pre tunely v km 9,127 (km 60,490), plocha 1,5 ha, k. ú. Dobrá Niva
Stredisko správy a údržby rýchlostnej cesty R3 v km 33,669 (km 36,110), plocha 4 ha, k. ú. Devičie

Preložky ciest

<i>typ cesty</i>	<i>červený variant</i>	<i>zelený subvariant</i>	<i>modrý variant</i>	<i>oranžový subvariant</i>
cesty I. a II. triedy	10 722 m	-	9 958 m	265 m
účelové komunikácie	1 141 m	218 m	1 141 m	-
poľné cesty	10 756 m	351 m	10 768 m	629 m

Umiestnenie stavebných dvorov a depónií

Lokalizácia hlavného stavebného dvora nie je v súčasnosti určená. Umiestnenie depónií počas stavby bude upresnené na základe výsledkov podrobného inžiniersko-geologického prieskumu.

Výstupy R3 Zvolen – Šahy

Hluk

Realizáciou R3 dôjde k zníženiu hluku v zastavaných obytných územiach, ktoré sa nachádzajú vedľa existujúcej cesty I/66. Vzhľadom na predpokladanú intenzitu dopravy v území a trasovanie R3 mimo zastavaných území obcí budú v blízkosti dotknutého územia pri vykonaní príslušných protihlukových opatrení splnené hygienické limity v zmysle platnej legislatívy. Na zníženie hlučnosti z prevádzky R3 v blízkosti obytných území sú navrhnuté protihlukové bariéry.

Protihlukové opatrenia (steny)

<i>červený variant</i>	<i>zelený subvariant</i>	<i>modrý variant</i>	<i>oranžový subvariant</i>
13 125 m	3 125 m	13 080 m	-

Všetky protihlukové steny sa uvažujú s výškou 3 m.

Očakávané vyvolané investície

- úprava prístupových komunikácií k pozemkom a zastavaným územiám,
- náhrady za zábery poľnohospodárskej a lesnej pôdy,
- výkup pozemkov,
- úpravy a preložky produktovodov (kanalizácie, ropovody, vodovody, VN vedenia a pod.),

- preložky a úpravy ciest I/66, I/50, ciest III. triedy, vodných tokov,
- vegetačné a terénne úpravy.

5. Údaje o územiach sústavy Natura 2000

5. 1. Identifikácia dotknutých území sústavy Natura 2000

Územia sústavy Natura 2000 sú vyhodnotené ako dotknuté ak:

- sa nachádzajú v priamom územnom strete s plánovanou R3 Zvolen - Šahy,
- budú ovplyvnené výstavbou plánovanej R3 Zvolen - Šahy a súvisiacimi činnosťami alebo
- budú ovplyvnené výstupmi plánovanej R3 Zvolen - Šahy a jej prevádzkou.

Navrhovaná R3 priamo zasahuje do územia európskeho významu ÚEV Mäsiarsky bok, ktoré bolo z tohto dôvodu vyhodnotené ako priamo dotknuté. Ako nepriamo dotknuté boli vyhodnotené vzdialenejšie územia európskeho významu ÚEV Alúvium Ipľa, ÚEV Skalka a CHVÚ Poiplie. Z dôvodu možného ovplyvnenia migrácie veľkých šeliem, ktoré sú predmetmi ochrany, môžu byť ovplyvnené aj vzdialenejšie ÚEV.

Pri identifikácii dotknutých území Natura 2000 boli brané do úvahy aj územia európskeho významu ustanovené Opatrením MŽP SR zo 7. decembra 2017 č. 1/2017, ktorým sa mení a dopĺňa výnos MŽP SR zo 14. júla 2004 č. 3/2004-5.1, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu s účinnosťou od 1. 1. 2018. Uvedeným opatrením sa ustanovil doplnok národného zoznamu území európskeho významu v súlade s uznesením vlády Slovenskej republiky č. 495/2017 z 25. októbra 2017 o druhej aktualizácii národného zoznamu území európskeho významu.

5. 2. Opis dotknutých území sústavy Natura 2000

ÚEV Mäsiarsky bok (SKUEV0260)

Kód: SKUEV0260

Rozloha: 286,96 ha

Červený variant ani zelený a oranžový subvariant doň nezasahujú, najmenšia vzdialenosť medzi nimi je cca 200 m, modrý variant priamo do neho zasahuje na jeho západnom okraji, v údolí Krupinice.

Z biotopov, ktoré sú predmetom ochrany ÚEV Mäsiarsky bok, bol vyhodnotený ako pravdepodobne dotknutý biotop nížinné a podhorské kosné lúky (6510), z druhov ohniváčik veľký, roháč obyčajný a vydra riečna. Zostávajúce biotopy a druh (predmety ochrany) sú od R3 buď značne vzdialené alebo sa nachádzajú vo vyšších polohách, kam vplyvy R3 nedosiahnu.

Možnosť ovplyvnenia biotopov európskeho významu, predmetov ochrany v ÚEV Mäsiarsky bok podľa SDF

kód	názov	možnosť ovplyvnenia	typ vplyvu
6510	Nížinné a podhorské kosné lúky	áno	priamy
8230	Pionierske spoločenstvá plytkých silikátových pôd	nie	žiadny
9130	Bukové a jedľové kvetnaté lesy	nie	žiadny
9180*	Lipovo-javorové sutinové lesy	nie	žiadny
91G0*	Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy	nie	žiadny
91H0*	Teplomilné panónske dubové lesy	nie	žiadny
91I0*	Eurosibírske dubové lesy na spraši a piesku	nie	žiadny

Možnosť ovplyvnenia biotopu, predmetu ochrany v ÚEV Mäsiarsky bok podľa Výnosu MŽP SR č. 3/2004-5.1

kód	názov	možnosť ovplyvnenia	typ vplyvu
91E0*	Lužné vrbovo-topolové a jelšové lesy	áno	priamy

Možnosť ovplyvnenia druhov európskeho významu, predmetov ochrany v ÚEV Mäsiarsky bok

vedecký názov	slovenský názov	možnosť ovplyvnenia	typ vplyvu
<i>Eriogaster catax</i>	priadkovec trnkový	nie	žiadny
<i>Lycaena dispar</i>	ohniváčik veľký	áno	priamy vplyv na jeho biotop
<i>Lucanus cervus</i>	roháč obyčajný	áno	priamy vplyv na jeho biotop
<i>Lutra lutra</i>	vydra riečna	áno	priamy vplyv na jej biotop

ÚEV Alúvium Ipľa (SKUEV0257)

Kód: SKUEV0257

Rozloha: 250,64 ha

R3 doň nezasahuje, červený a modrý variant sa k nemu približujú svojím začiatkom, pričom najmenšia vzdialenosť medzi nimi je cca 200 m.

Priame ovplyvnenie biotopov a druhov, ktoré sú predmetom ochrany ÚEV Alúvium Ipľa nepredpokladáme. Pravdepodobne budú ovplyvnené mobilné druhy živočíchov viazané na vodné prostredie, a to prostredníctvom zásahov do toku Ipľa.

Možnosť ovplyvnenia druhov, ktoré sú predmetom ochrany v ÚEV Alúvium Ipľa

vedecký názov	slovenský názov	možnosť ovplyvnenia	typ vplyvu
vydra riečna	<i>Lutra lutra</i>	áno	nepriamy
ohniváčik veľký	<i>Lycaena dispar</i>	nie	žiadny
pižmovec hnedý	* <i>Osmoderma eremita</i>	nie	žiadny
korýtko riečne	<i>Unio crassus</i>	nie	žiadny
kolok vretenovitý	<i>Zingel streber</i>	áno	nepriamy
hrúz Kesslerov	<i>Gobio kessleri</i>	áno	nepriamy
hrúz bieloplutvý	<i>Gobio albipinnatus</i>	áno	nepriamy
chrobák	<i>Morimus funereus</i>	nie	žiadny

Možnosť ovplyvnenia biotopov, ktoré sú predmetom ochrany v ÚEV Alúvium Ipľa

kód	názov	možnosť ovplyvnenia	typ vplyvu
3150	Prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a /alebo ponorených cievnatých rastlín typu Magnopotamion alebo Hydrocharition	nie	žiadny
6440	Aluviálne lúky zväzu <i>Cnidion venosi</i>	nie	žiadny
6510	Nížinné a podhorské kosné lúky	nie	žiadny

ÚEV Skalka (SKUEV0266)

Kód: SKUEV0266

Rozloha: 9 715,06 ha

Do ÚEV Skalka žiadny variant ani subvariant nezasahujú, v jeho blízkosti sú navrhnuté:

červený variant – najmenšia vzdialenosť tunela je 50 m, R3 mimo tunela viac ako 370 m a preložky lesnej cesty 50 m,

zelený subvariant - trasa tunela je na okraji ÚEV Skalka, najmenšia vzdialenosť R3 mimo tunela je 430 m,

modrý variant – najmenšia vzdialenosť R3 je 550 m.

Vzhľadom na navrhnuté tunely červeného variantu a zeleného subvariantu a na oddialenie modrého variantu predpokladáme len ovplyvnenie veľkých šeliem.

Možnosť ovplyvnenia druhov európskeho významu, ktoré sú predmetom ochrany v ÚEV Skalka

<i>vedecký názov</i>	<i>slovenský názov</i>	<i>možnosť ovplyvnenia</i>	<i>typ vplyvu</i>
<i>*Rosalia alpina</i>	fúzač alpský	nie	žiadny
<i>Carabus variolosus</i>	bystruška potočná	nie	žiadny
<i>Lucanus cervus</i>	roháč obyčajný	nie	žiadny
<i>Cerambyx cerdo</i>	fuzáč veľký	nie	žiadny
<i>Limoniscus violaceus</i>	kováčik fialový	nie	žiadny
<i>*Callimorpha quadripunctaria</i>	spriadač kostihojový	nie	žiadny
<i>Maculinea teleius</i>	modráčik krvavcový	nie	žiadny
<i>Polyommatus eroides</i>	modráčik stepný	nie	žiadny
<i>Bombina variegata</i>	kunka žltobruchá	nie	žiadny
<i>Cottus gobio</i>	hlaváč bieloplutvý	nie	žiadny
<i>*Ursus arctos</i>	medveď hnedý	áno	ovplyvnenie migračnej trasy
<i>Lynx lynx</i>	rys ostrovid	áno	ovplyvnenie migračnej trasy
<i>Lutra lutra</i>	vydra riečna	áno	ovplyvnenie migrácií
<i>Myotis bechsteini</i>	netopier veľkouchý	nie	žiadny
<i>Barbastella barbastellus</i>	uchaňa čierna	nie	žiadny
<i>Myotis myotis</i>	netopier obyčajný	nie	žiadny
<i>Myotis blythi</i>	netopier ostrouchý	nie	žiadny
<i>Miniopterus schreibersii</i>	lietavec sťahovavý	nie	žiadny
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	podkovár malý	nie	žiadny

Možnosť ovplyvnenia biotopov európskeho významu, ktoré sú predmetom ochrany v ÚEV Skalka

kód	názov	možnosť ovplyvnenia	typ vplyvu
91E0*	Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy	nie	žiadny
3150	Prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a /alebo ponorených cievnatých rastlín typu Magnopotamion alebo Hydrocharition	nie	žiadny
6240*	Subpanónske travinnobylinné porasty	nie	žiadny
6410	Bezkolencové lúky	nie	žiadny
6430	Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa	nie	žiadny
6510	Nížinné a podhorské kosné lúky	nie	žiadny
8230	Pionierske spoločenstvá plytkých silikátových pôd	nie	žiadny
9110	Kyslomilné bukové lesy		žiadny
9130	Bukové a jedľové kvetnaté lesy	nie	žiadny
9180*	Lipovo-javorové sutinové lesy	nie	žiadny
91G0*	Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy	nie	žiadny
91H0*	Teplomilné panónske dubové lesy	nie	žiadny
91I0*	Eurosibírske dubové lesy na spraši a piesku	nie	žiadny
91M0	Panónsko-balkánske cerové lesy	nie	žiadny

ÚEV Pírovské (SKUEV0890)

Kód: SKUEV0890

Rozloha: 129,694 ha

Najmenšia vzdialenosť červeného a modrého variantu je cca 35 m, pričom údolie prekleňuje mostom. Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany priamo nebudú dotknuté, nepriame vplyvy nepredpokladáme.

Možnosť ovplyvnenia biotopov európskeho významu, ktoré sú predmetom ochrany v ÚEV Pírovské

kód	názov	možnosť ovplyvnenia	typ vplyvu
6240*	Subpanónske travinnobylinné porasty	nie	žiadny
40A0*	Xerothermné kroviny	nie	žiadny
91G0*	Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy	nie	žiadny
91H0*	Teplomilné panónske dubové lesy	nie	žiadny

Pozn. Druhy nie sú predmetom ochrany ÚEV Pírovské.

ÚEV Domanické stráne (SKUEV0891)

Kód: SKUEV0891

Rozloha: 20,55 ha

Najmenšia vzdialenosť červeného a modrého variantu je cca 50 m, údolie prekleňuje mostom. Biotopy - predmet ochrany nebudú priamo dotknuté, nepriame vplyvy nepredpokladáme.

Možnosť ovplyvnenia biotopov eur. významu, ktoré sú predmetom ochrany v ÚEV Domaníckej stráne

kód	názov	možnosť ovplyvnenia	typ vplyvu
6240*	Subpanónske travinnobylinné porasty	nie	žiadny
40A0*	Xerothermné kroviny	nie	žiadny
91G0*	Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy	nie	žiadny
91H0*	Teplomilné panónske dubové lesy	nie	žiadny

Pozn. Druhy nie sú predmetom ochrany ÚEV Domaníckej stráne.

ÚEV Stará hora (SKUEV0259)

Kód: SKUEV0259

Rozloha: 2 400,18 ha

Najmenšia vzdialenosť červeného a modrého variantu a oranžového subvariantu je cca 1,7 km, preto nepredpokladáme žiadne ovplyvnenie biotopov, ktoré sú predmetom ochrany ÚEV Stará hora. Možné by bolo len ovplyvnenie mobilných (migrujúcich) živočíchov, z takýchto je však predmetom ochrany len vydra riečna. Ovplyvnenie vydry nepredpokladáme, nakoľko najvýznamnejším tokom ÚEV a zároveň biotopom vydry je Štiavnica, súběžný tok s Krupinicou. Pohyb vydry tokom Štiavnice smerom k Iľžu umožní premostenie estakádou s dĺžkou cca 750 m medzi Domaníkmi a Hontianskymi Nemcami.

Možnosť ovplyvnenia biotopov európskeho významu, ktoré sú predmetom ochrany v ÚEV Stará hora

kód	názov	možnosť ovplyvnenia	typ vplyvu
91E0*	Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy	nie	žiadny
6210	Suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnom podloží (*dôležité stanovišťa Orchideaceae)	nie	žiadny
6240*	Subpanónske travinnobylinné porasty	nie	žiadny
6510	Nížinné a podhorské kosné lúky	nie	žiadny
8230	Pionierske spoločenstvá plytkých silikátových pôd	nie	žiadny
9130	Bukové a jedľové kvetnaté lesy	nie	žiadny
9180*	Lipovo-javorové sutinové lesy	nie	žiadny
40A0*	Xerothermné kroviny	nie	žiadny
91G0*	Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy	nie	žiadny
91H0*	Teplomilné panónske dubové lesy	nie	žiadny
91M0	Panónsko-balkánske cerové lesy	nie	žiadny

Možnosť ovplyvnenia druhov európskeho významu, ktoré sú predmetom ochrany v ÚEV Stará hora

vedecký názov	slovenský názov	možnosť ovplyvnenia	typ vplyvu
<i>Eriogaster catax</i>	priadkovec trnkový	nie	žiadny
<i>Lucanus cervus</i>	roháč obyčajný	nie	žiadny
<i>Lycaena dispar</i>	ohniváček veľký	nie	žiadny
<i>Dioszeghyana schmidtii</i>	mora schmidtova	nie	žiadny
<i>Bombina variegata</i>	kunka žltobruchá	nie	žiadny
<i>Spermophilus citellus</i>	syseľ pasienkový	nie	žiadny
<i>Lutra lutra</i>	vydra riečna	nie	žiadny
<i>Myotis myotis</i>	netopier obyčajný	nie	žiadny

ÚEV Gavurky (SKUEV0201)

Kód: SKUEV0201
Rozloha: 68,42 ha

Najmenšia vzdialenosť variantov a subvariantov je 2,5 km, preto nepredpokladáme žiadne ovplyvnenie biotopov, ktoré sú predmetom ochrany. Možné by bolo len ovplyvnenie mobilných (migrujúcich) živočíchov, takéto však nie sú predmetom ochrany.

Možnosť ovplyvnenia biotopu európskeho významu, ktorý je predmetom ochrany v ÚEV Gavurky

kód	názov	možnosť ovplyvnenia	typ vplyvu
6510	Nížinné a podhorské kosné lúky	nie	žiadny

Možnosť ovplyvnenia druhov európskeho významu, ktoré sú predmetom ochrany v ÚEV Gavurky

vedecký názov	slovenský názov	možnosť ovplyvnenia	typ vplyvu
<i>Cerambyx cerdo</i>	fuzáč veľký	nie	žiadny
<i>Lucanus cervus</i>	roháč obyčajný	nie	žiadny
<i>Limoniscus violaceus</i>	kováčik fialový	nie	žiadny
<i>Osmoderma eremita</i>	pižmovec hnedý	nie	žiadny
<i>Bombina variegata</i>	kunka žltobruchá	nie	žiadny
<i>Barbastella barbastellus</i>	uchaňa čierna	nie	žiadny
<i>Myotis bechsteinii</i>	netopier veľkouchý	nie	žiadny

ÚEV Medovarské dubiny (SKUEV0889)

Kód: SKUEV0889
Rozloha: 219,572 ha

Najmenšia vzdialenosť variantov a subvariantov je 3 km, preto nepredpokladáme žiadne ovplyvnenie biotopov, ktoré sú predmetom ochrany, druhy nie sú predmetom ochrany.

Možnosť ovplyvnenia biotopov európskeho významu, ktoré sú predmetom ochrany v ÚEV Medovarské dubiny

kód	názov	možnosť ovplyvnenia	typ vplyvu
6240*	Subpanónske travinnobylinné porasty	nie	žiadny
40A0*	Xerothermné kroviny	nie	žiadny
91G0*	Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy	nie	žiadny
91H0*	Teplomilné panónske dubové lesy	nie	žiadny

CHVÚ Poiplie

Chránené vtáacie územie Poiplie má výmeru 8 062,9 ha. Je vyhlásené Vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky zo 7. januára 2008 na účel zabezpečenia priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov bociana bieleho, strakoša kolesára, chriašteľa malého, chriašteľa bodkovaného, rybárika riečného, datľa hnedkavého,

včelárika zlatého, výrika lesného, penice jarabej, pipíšky chochlatej, prepelice poľnej, prhl'aviara čiernohlavého, brehule hnedej, kane močiarnej, bučičika močiarného a zabezpečenia podmienok ich prežitia a rozmnožovania.

R3 doň nezasahuje, červený a modrý variant sa k nemu približujú svojim začiatkom, pričom najmenšia vzdialenosť medzi nimi je cca 200 m.

Predpokladáme možné ovplyvnenie len bociana bieleho, prepelice poľnej a kane močiarnej, ďalšie druhy, ktoré sú predmetom ochrany, v dotknutom území nemajú biotopy.

Možnosť ovplyvnenia druhov európskeho významu, ktoré sú predmetom ochrany v CHVÚ Poiplie

<i>názov</i>	<i>možnosť ovplyvnenia</i>	<i>typ vplyvu</i>
bocian biely	áno	nepriamy
strakoš kolesár	nie	žiadny
chriaštel' malý	nie	žiadny
chriaštel' bodkovaný	nie	žiadny
rybárik riečny	nie	žiadny
ďateľ hnedkavý	nie	žiadny
včelárik zlatý	nie	žiadny
výrik lesný	nie	žiadny
penica jarabá	nie	žiadny
pipíška chochlatá	nie	žiadny
prepelica poľná	áno	nepriamy
prhl'aviar čiernohlavý	nie	žiadny
brehuľa hnedá	nie	žiadny
kaňa močiarna	áno	nepriamy
bučičik močiarny	nie	žiadny

Veľké šelmy

Požiadavkou objednávateľa je o.i. posúdiť vplyv R 3 na veľké šelmy. Tieto sú predmetom ochrany mnohých území európskeho významu v SR i v susedných štátoch a z hľadiska ich migrácií na veľké vzdialenosti je preto opodstatnené vyhodnotiť vplyv na ne spoločne.

Najbližšie územia európskeho významu s veľkými šelmami ako predmetom ochrany

<i>názov a kód ÚEV</i>	<i>vzdialenosť</i>	<i>veľké šelmy - predmet ochrany ÚEV</i>
Skalka (SKUEV0266)	0 – 0,3 km	medveď hnedý, rys ostrovid, vlk dravý
Boky (SKUEV0245)	2 km	medveď hnedý, rys ostrovid
Suť (SKUEV0265)	7 km	medveď hnedý, rys ostrovid
Mláčky (SKUEV0186)	9 km	medveď hnedý, rys ostrovid, vlk dravý
Sitno (SKUEV0216)	12 km	medveď hnedý, rys ostrovid
Badínsky prales (SKEV0044)	12,3 km	medveď hnedý, rys ostrovid, vlk dravý
Hodrušská hornatina (SKUEV0264)	19 km	rys ostrovid
Poľana (SKUEV0319)	20 km	medveď hnedý, rys ostrovid, vlk dravý
Ponická dúbrava (SKUEV0383)	22 km	medveď hnedý, rys ostrovid
Klokoč (SKUEV0264)	24 km	medveď hnedý
Hrbatá Lúčka (SKUEV0249)	25 km	medveď hnedý, rys ostrovid, vlk dravý

6. Hodnotenie vplyvov R3 Zvolen – Šahy na územia sústavy Natura 2000

A 6. Hodnotenie vplyvov R3 Zvolen - Šahy na ÚEV Alúvium Ipľa

ÚEV Alúvium Ipľa môže ovplyvniť červený a modrý variant, najbližší subvariant je od neho vzdialený cca 30 km.

Vplyvy na ryby uvedené nižšie budú nepriame, ich zdroj budú pôsobiť mimo ÚEV Alúvium Ipľa. Mobilita rýb dáva predpoklad na ovplyvnenie aj populácie viazanej na ÚEV Alúvium Ipľa. Vzdialenosť medzi ÚEV Alúvium Ipľa a červeným a modrým variantom je síce malá (do 100 m), ale vzdialenosť zdroja možného ovplyvnenia (most) od ÚEV Alúvium Ipľa je až cca 3,7 km.

A 6. 1. Dotknuté predmety ochrany ÚEV Alúvium Ipľa

- vydra riečna (*Lutra lutra*)
- kolok vretenovitý (*Zingel streber*)
- hrúz Kesslerov (*Gobio kessleri*)
- hrúz bieloplutvý (*Gobio albipinnatus*)

A 6. 2. Vyhodnotenie vplyvov R3 Zvolen – Šahy na dotknuté predmety ochrany ÚEV Alúvium Ipľa a ich priaznivý vývoj

Kolok vretenovitý (*Zingel streber*)

Popis druhu, ekologické nároky

Reofilný bentický druh, osídľujúci silnejšie prúdy v podhorskej zóne riek resp. hlavný tok v nížinných riekach. Preferuje štrkovité alebo kamenité dno, prevažne perejnaté, plytké a rýchlo prúdiace úseky tokov (napr. štrkové lavice, brody). Je to typický zoobentofágnny druh. Ešte pred 50 rokmi sa tento endemický druh ryby na tokoch Slovenska vyskytoval celkom hojne. Vplyvom regulácií, stavby hatí a znečisťovania tokov sa jeho výskyt stáva čoraz vzácnejším. Litofilný druh ryby, ktorý sa neresi v marci až máji na štrkový až kamenitý substrát, v úsekoch tokov s pomerne silným prúdením vody. Pri nerese, nedostatku potravy alebo zhoršených podmienkach migruje aj niekoľko kilometrov. Je obzvlášť citlivý na znečistenie a migračné prekážky na tokoch.

Kvantifikácia vplyvov na kolka vretenovitého v ÚEV Alúvium Ipľa

Celková veľkosť populácie v SR	400 – 600 jedincov
Celková veľkosť populácie vo všetkých ÚEV v SR	150 – 450 jedincov
Veľkosť populácie v ÚEV Alúvium Ipľa	do 1 % z národnej populácie
Počet ovplyvnených jedincov (mimo ÚEV Alúvium Ipľa)	jednotky
Podiel ovplyvnenej populácie k celkovej populácii v SR	stotiny percent
Podiel ovplyvnenej populácie k populácii v ÚEV Alúvium Ipľa	desatiny percent
Kumulatívna strata biotopu v ÚEV Alúvium Ipľa	0 %

Výskyt v dotknutom území

Výskyt kolka uvádzajú Beleš et al. (2006) v Ipli pod Šahami (Vyškovce nad Ipľom). Podľa distribučnej mapy druhu i podľa interných materiálov ŠOP SR (KIMS) sa vyskytuje v ÚEV Alúvium Ipľa až po ústie do Dunaja. Výskyt možno predpokladať v prúdivých častiach toku so štrkovým alebo tvrdým kamenitým dnom.

Pravdepodobné vplyvy

Tri mostné objekty na rieke Ipeľ sú navrhnuté vo vzdialenosti cca 3,7 - 7 km poniže ÚEV. Výstavba mostných objektov bude vyžadovať aspoň opevnenie brehov, možné je aj umiestnenie pilierov do toku rieky. Negatívny vplyv na populáciu druhu v ÚEV sa dá očakávať iba nepriamo počas výstavby mostov, opevňovania brehov a prípadných súvisiacich úprav koryta a brehov rieky Ipeľ, t.j. v súvislosti so zásahmi do biotopu druhu a ovplyvnením populácií poniže toku (mimo ÚEV). Predpokladáme ich najmä ak sa zásahy do toku budú realizovať v kritickom období reprodukcie (neresu), liahnutí a dorastaní plôdika až do štádia, keď sú juvenilné jedince schopné aktívne plávať (marec - máj). Zásahy do reprodukčných biotopov kolka napr. pri pohybe a práci stavebných mechanizmov v koryte, zakalenie vody, splachmi zeminy obmedzujú neresovú aktivitu (marec - máj). Zo znehodnoteného prostredia sa ryby najprv snažia uniknúť. Obmedzenie až zmarenie neresu spôsobí redukciu početnosti kolka v priamo dotknutom území a sprostredkovane aj v samotnom ÚEV.

Zásahy do toku pôsobia vždy výraznejšie počas znížených prietokov a sprevádzaných nedostatkom vodného prostredia (biotopu) napr. počas horúčav. Vírením nánosov a zakalením prehriatej vody dochádza k poklesu obsahu kyslíka, na čo je kolok mimoriadne citlivý, preto možno predpokladať redukciu početnosti kolka v priamo dotknutom území (mimo ÚEV Alúvium Ipeľa) a sprostredkovane aj v samotnom ÚEV. napr. cez vnútro populačné väzby, medzidruhové vzťahy a pod.

Prevádzkou R3 sa významne nezmenia typické biotopy kolka (plytké perejnaté úseky, tiahle prúdy a hĺbočiny pod nimi ako typické niky) v ÚEV ani mimo neho. Zásahy do jeho biotopov nebudú pre populáciu likvidačné, nedôjde k významnému narušeniu jeho ekologických podmienok.

Významnosť vplyvov

Vplyv červeného a modrého variantu na populáciu kolka vretenovitého bol vyhodnotený ako **mierne negatívny**.

Hrúz Kesslerov (*Gobio kessleri*)¹

Popis druhu, ekologické nároky

Malý druh ryby dorastajúci do dĺžky 10 - 13 cm. Dospelé jedince obývajú prúdivé podhorské rieky a potoky so štrkovým alebo piesčitým dnom. Žije v skupinkách, aktívny je najmä cez deň. Potravu tvoria bentické bezstavovce. Neresí sa v máji až júni na rýchlo prúdivých plytčinách so štrkovým alebo piesčitým dnom. Je citlivý na znečistenie, na zásahy do jeho biotopov (vodohospodárske úpravy, bagrovanie korýt, vzdúvanie tokov a pod.) a vytváranie migračných prekážok (budovanie hatí, MVE).

Kvantifikácia vplyvov na hrúza Kesslerovho v ÚEV Alúvium Ipeľa

Celková veľkosť populácie v SR	150 – 600 jedincov
Celková veľkosť populácie vo všetkých ÚEV v SR	50 – 150 jedincov
Veľkosť populácie v ÚEV Alúvium Ipeľa	do 1 % z národnej populácie
Počet ovplyvnených jedincov (mimo ÚEV Alúvium Ipeľa)	jednotky až desiatky
Podiel ovplyvnenej populácie k celkovej populácii v SR	stotiny percent
Podiel ovplyvnenej populácie k populácii v ÚEV Alúvium Ipeľa	desatiny percent
Kumulatívna strata druhu alebo jeho biotopu v ÚEV Alúvium Ipeľa	0 %

Pozn. Populácia bude ovplyvnená mimo ÚEV zakalením toku počas migrácie, pričom k úhynom pravdepodobne nedôjde.

¹ Aktuálne platný vedecký názov druhu hrúz Kesslerov je *Romanogobio kesslerii*

Výskyt v dotknutom území

Podľa nepublikovaných údajov (Koščo & Pekárik 2010) sa jeho výskyt v ÚEV Alúvium Ipľa viaže na stredný tok Ipľa a dolný tok Krupinice.

Pravdepodobné vplyvy

Ako na kolka vretenovitého.

Významnosť vplyvov

Vplyv červeného a modrého variantu na populáciu hrúza Kesslerovho bol vyhodnotený ako **mierne negatívny**.

Hrúz bieloplutvý (*Gobio albipinnatus*)²

Popis druhu, ekologické nároky

Malý druh ryby s dĺžkou 11 - 12 cm dožívajúci sa max. 4 roky. Žije pri dne, v mierne prúdivých úsekoch stredne veľkých až veľkých podhorských alebo nížinných riek. Preferuje jemnejší piesčitý substrát a aktívny je prevažne v noci. Neresí sa v máji - júni. Potravu tvoria larvy vodného hmyzu a bentické bezstavovce. Za hlavné príčiny redukujúce početnosť druhu sú považované výstavba priehrad, regulácie tokov, tiež šírenie nepôvodných invázných druhov rýb.

Kvantifikácia vplyvov na hrúza bieloplutvého v ÚEV Alúvium Ipľa

Celková veľkosť populácie v SR	1 100 – 5 500 jedincov
Celková veľkosť populácie vo všetkých ÚEV v SR	550 – 1 100 jedincov
Veľkosť populácie v ÚEV Alúvium Ipľa	do 1 % z národnej populácie
Počet ovplyvnených jedincov (mimo ÚEV Alúvium Ipľa)	jednotky
Podiel ovplyvnenej populácie k celkovej populácii v SR	stotiny percent
Podiel ovplyvnenej populácie k populácii v ÚEV Alúvium Ipľa	desatiny percent
Kumulatívna strata druhu alebo jeho biotopu v ÚEV Alúvium Ipľa	0 %

Výskyt v dotknutom území

Výskyt v dotknutom území uvádzajú viacerí autori na viacerých lokalitách stredného a dolného Ipľa, kde obýva hlbšie úseky toku s miernym až pomalým prúdom vody a prevažne s piesčitým dnom.

Pravdepodobné vplyvy

Ako na kolka vretenovitého.

Mostné piliere v koryte toku môžu iniciovať vytvorenie potenciálne vhodných mezohabitátov pre tento druh – prúdové tiene s väčšou hĺbkou vody a jemným substrátom dna, čo možno hodnotiť ako pozitívny vplyv.

Významnosť vplyvov

Počas výstavby predpokladáme mierne negatívny vplyv na hrúza bieloplutvého a po výstavbe mierne pozitívny vplyv. Celkový (sumárny) vplyv červeného a modrého variantu na populáciu hrúza bieloplutvého s ohľadom na jeho ekologické nároky možno teda vyhodnotiť ako **nulový**.

² Aktuálne platný názov druhu je hrúz Vladykov (*Romanogobio vladykovi*)

Vydra riečna (*Lutra lutra*)

Výskyt v dotknutom území

Rieka Ipeľ predstavuje významný tok pre výskyt a rozšírenie vydry riečnej v tejto oblasti. V dotknutom úseku Ipeľa je vydra prevažne migrujúcim druhom, o jej výskyte svedčia nálezy pobytových znakov (trus, zvyšky potravy, stopy) počas terénneho prieskumu. Podľa početnosti nálezov je predpoklad, že v celom ÚEV Alúvium Ipeľa žije jeden až dva páry vydry riečnej. Vydra z hlavného toku Ipeľa môže prechádzať i do menších prítokov a prípadne aj migrovať na väčšie vzdialenosti, ktoré prekonáva aj mimo vodných tokov. Terajšiu kvalitu populácie v ÚEV Alúvium Ipeľa môžeme hodnotiť ako dobrú.

Kvantifikácia vplyvov na vydru riečnu v ÚEV Alúvium Ipeľa

Celková veľkosť populácie v SR	400 - 600
Celková veľkosť populácie vo všetkých ÚEV v SR	150 - 450
Veľkosť populácie v ÚEV Alúvium Ipeľa	2 - 5
Počet ovplyvnených jedincov	1 - 3
Podiel ovplyvnenej populácie k celkovej populácii v SR	0,25 - 0,625 %
Podiel ovplyvnenej populácie k populácii v ÚEV Alúvium Ipeľa	50 %
Kumulatívne ovplyvnenie druhu alebo jeho biotopu v ÚEV Alúvium Ipeľa	50 %

Poznámka: Predpokladaný spôsob ovplyvnenia vydry nespôsobuje jej úhyny alebo likvidáciu.

Pravdepodobné vplyvy

Priamy zásah do biotopu vydry ani nepriame ovplyvnenie kvality jej biotopu v ÚEV Alúvium Ipeľa nepredpokladáme.

Vzhľadom na vzdialenosť trasy R3 od Ipeľa v ÚEV Alúvium Ipeľa cca 370 m predpokladáme len vplyvy pôsobiace mimo tohto ÚEV. Vplyvom R3 na vydru bude predovšetkým zvýraznenie bariéry pre jej migráciu. Existujúca cesta I/66 už v súčasnosti predstavuje určitú bariéru, oplotenie R3 vytvorí ešte výraznejšiu, fyzickú bariéru pre jej migráciu mimo vodného toku. Predpokladáme, že navrhované mosty cez Ipeľ umožnia migráciu vydry v toku a jeho bezprostrednom okolí.

Významnosť vplyvov

Vplyv červeného a modrého variantu na vydru riečnu je vyhodnotený ako **mierne negatívny** (-1).

B 6. Hodnotenie vplyvov R3 Zvolen – Šahy na ÚEV Mäsiarsky bok

B 6. 1. Dotknuté predmety ochrany ÚEV Mäsiarsky bok

podľa SDF:

6510 Nížinné a podhorské kosné lúky (Lk 1)

roháč veľký (*Lucanus cervus*)

ohniváčik veľký (*Lycaena dispar*)

vydra riečna (*Lutra lutra*)

podľa Výnosu MŽP SR č. 3/2004-5.1:

91E0* Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy (Ls 1.3)

B 6. 2. Vyhodnotenie vplyvov R3 Šahy – Zvolen na dotknuté predmety ochrany ÚEV Mäsiarsky bok a ich priaznivý vývoj

Červený variant a zelený subvariant do ÚEV Mäsiarsky bok nezasahujú, približujú sa na najmenšiu vzdialenosť cca 200 m, väčšina ich trasy (cca 3 km) je od ÚEV Mäsiarsky bok oddelená masívom Hanišbergu.

Modrým variantom je dotknutý západný okraj ÚEV Mäsiarsky bok v km 18,8 – 19,1 a km 19,55 – 21,9, navrhnutý je v jeho tesnej blízkosti, miestami zasahuje aj priamo do neho. Z navrhnutých mostov ho ovplyvní päť stálych a jeden dočasný:

Most ponad železničnú trať a Babinský potok (LM 300 m, km 17,739 - 18,037 a PM 283 m, km 17,748 - 18,030)

Most ponad železničnú trať a riekú Krupinicu (LM 1 115 m, km 18,729 - 19,843 a PM 465 m, km 18,712 - 19,176)

Most nad údolím v km 19,934 - 20,024 (91 m)

Most nad údolím (LM 421 m, km 20,631 - 21,051 a PM 361 m, km 20,661 - 21,021)

Most nad údolím (LM 571 m, km 21,485 - 22,055 a PM 481 m, km 21,550 - 22,030)

Most ponad cestu I/66 (58 m, km 22,069 - 22,128)

Dočasné premostenie Krupinice v km 18,825

6510 Nížinné a podhorské kosné lúky (Lk 1)

Ekologická charakteristika biotopu

Hnojené, jedno- až dvojkosné lúky s prevahou vysokosteblových, krmovinársky hodnotných tráv a bylín. Spoločenstvá mezofilných lúk sú pravidelne kosené, zriedkavejšie spásané porasty na mierne humózných, minerálne bohatých, stredne vlhkých pôdach. Keďže ekologické spektrum ich výskytu je pomerne široké, je s tým úzko prepojená aj variabilita ich druhového zloženia, ktoré ovplyvňuje okrem ekologických faktorov aj spôsob hospodárenia. Ich zloženie sa mení podľa ekologickej charakteristiky stanovišť a spôsobu obhospodarovania. Sú druhovo bohaté, vyskytujú sa v alúviách veľkých riek, na svahoch, násypoch, na zatrávených úhoroch a v ovocných sadoch, na slabo kyslých až neutrálnych, stredne hlbokých až hlbokých, mierne vlhkých až mierne suchých pôdach s dobrou zásobou živín. Machové poschodie je slabo vyvinuté.

Kvantifikácia vplyvov červeného a modrého variantu a zeleného subvariantu

Celková plocha biotopu v SR	177 900 ha
Plocha biotopu v ÚEV Mäsiarsky bok (uvedená v SDF)	2,06 ha
Plocha biotopu v ÚEV Mäsiarsky bok (zistená)	2,9 ha
Plocha ovplyvneného biotopu v ÚEV	0 ha
Podiel ovplyvnenej plochy biotopu k jeho celkovej ploche v SR	0 %
Podiel ovplyvnenej plochy biotopu k jeho celkovej ploche v ÚEV Mäsiarsky bok (podľa SDF)	0 %
Podiel ovplyvnenej plochy biotopu k jeho celkovej ploche v ÚEV Mäsiarsky bok (skutočný stav)	0 %
Kumulatívna strata biotopu v ÚEV Mäsiarsky bok (podľa SDF)	0 %
Kumulatívna strata biotopu v ÚEV Mäsiarsky bok (skutočný stav)	0 %

Výskyt v dotknutom území

Mapovanie pre potreby tohto primeraného posúdenia potvrdilo výskyt biotopu 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky (Lk 1), nachádza sa výlučne na západnom okraji ÚEV Mäsiarsky bok, v blízkosti rieky Krupinice.

Zistené a zmapované boli tri lokality (polygóny) s týmto biotopom, ich celková plocha je 1,06 ha:

Lúka č. 1 je zachovalá kosná lúka s výskytom chráneného druhu vstavačovec májový. Plocha zmapovaného biotopu: 18 905 m².

Lúky č. 2 a č. 3 nie sú pravidelne obhospodarované, biotop 6510 bol zmapovaný na ploche 3 183,4 m² (č. 2) a 2 477,8 m² (č. 3).

Zistená plocha biotopu 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky v celom ÚEV Mäsiarsky bok je 2,9 ha. Zoznam druhov a územný priemet zmapovaných polygónov sú v prílohách.

Pravdepodobné vplyvy červeného variantu a zeleného subvariantu

Nepredpokladáme ovplyvnenie biotopu predovšetkým vďaka existujúcej bariére železničnej trate a cesty I/66, ktoré zostanú zachované.

Pravdepodobné vplyvy modrého variantu

Za dotknutý považujeme biotop na lúke č. 1, v bezprostrednej blízkosti ktorej je navrhnutá samotná cesta R3 a dočasná prístupová cesta. Predpokladané vplyvy uvedené nižšie sa vzťahujú len na lúku č. 1. Lúky č. 2 a 3 nepokladáme za dotknuté, lebo sú vzdialenejšie (cca 700 a 400 m) a za najúčinnějšíu ochranu lúky č. 2 možno pokladať teleso železničnej trate.

Počas výstavby

Prístupová, dočasná cesta je navrhnutá v tesnej blízkosti biotopu na lúke č. 1, prakticky na jeho okraji. Z toho vyplýva predpoklad znečistenia biotopu prachom a plynými i tekutými exhalátmi.

Minimálna vzdialenosť od prístupovej cesty (cca do 5 m) zvyšuje pravdepodobnosť šírenia invázných a synantropných rastlín.

Časť biotopu nachádzajúca sa v kontakte so stavbou môže byť ohrozená nedodržiavaním rozsahu dočasného záberu, čomu možno zabrániť jednoduchým riešením – nepriehľadným oplotením biotopu v kontakte s trvalým / dočasným záberom.

Uvedené vplyvy môžu viesť k redukcii biotopu v ťažko odhadnuteľnom rozsahu (najviac v desiatkach metrov od prístupovej cesty).

Biotop môže postupne zaniknúť z dôvodu jeho ďalšieho neudržiavania kosením, ak bude neprístupný pre poľnohospodársku techniku.

Prevádzka R3

Biotop môže negatívne ovplyvniť zmenou mikroklimy ako aj vyššou pravdepodobnosťou šírenia invázných a expanzívnych druhov bylín a drevín, ktoré do biotopu môžu preniknúť z výstavby, prevádzky a likvidácie dočasnej prístupovej cesty.

Významnosť vplyvov

Červený variant a zelený subvariant: **nulový, žiadny vplyv**

Modrý variant: **mierne negatívny vplyv**

Biotop 91E0* Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy

Podľa Štandardného dátového formulára (SDF) nie je predmetom ochrany v ÚEV Mäsiarsky bok, ale ako predmet ochrany je uvedený vo Výnose MZP SR č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu. Vplyv R3 naň nevyhodnocujeme.

Roháč veľký (*Lucanus cervus*)

Ekologická charakteristika

Roháč veľký, najväčší európsky chrobák, je obyvateľom predovšetkým dubových a zmiešaných lesov, ktorý miestami preniká i do parkov, sádov a záhrad. Dáva prednosť teplým, nížinným lesom, ojedinele vystupuje aj do vyšších polôh.

Samice kladú vajíčka do práchnivejúcich kmeňov, klád a pňov, larvy sa živia práchnivejúcim drevom. Dospelé chrobáky sa v prírode objavujú od mája do augusta, cez deň je možné ich nájsť na kmeňoch a v korunách stromov, najmä starých dubov.

Roháč obyčajný je na Slovensku ešte lokálne pomerne hojným druhom. V celkovom meradle je však čoraz vzácnejší, lokalít ubúda predovšetkým vďaka nešetrným výrubom starých odumierajúcich stromov.

Výskyt roháča obyčajného je silno fragmentovaný a jednotlivé populácie sú často navzájom izolované.

Kvantitatívne a kvalitatívne údaje

Vyhodnotené boli najmä prostredníctvom zhodnotenia dostupných biotopov druhu. Biotop vhodný pre výskyt tohto druhu chrobáka v ÚEV Mäsiarsky je celkovo 120 ha. Priamo v trase R3 zasahujúcej do ÚEV boli zamerané pre výskyt druhu najhodnotnejšie staré duby a v tejto časti bol aj potvrdený jeho výskyt.

Výskyt v dotknutom území

Biotop druhu bol v centrálnej časti ÚEV overený terénnym mapovaním. Rovnako bol identifikovaný biotop druhu aj okrajovo v trase modrého variantu. Biotopy roháča veľkého v ÚEV Mäsiarsky bok boli identifikované aj podľa drevinového zloženia lesných porastov s dominanciou duba a vekom nad 50 rokov. Plocha takto identifikovaných a terénne zmapovaných biotopov roháča v ÚEV je 120 ha (príloha). Skutočnú plochu výskytu duba lesných porastov je možné vypočítať na základe tzv. redukovanej plochy dreviny, ktorá je 90 ha. Ide o plochu lesných porastov (jednotiek priestorového rozdelenia lesa) redukovanú podľa percenta zastúpenia duba v hornej etáži v nich.

Druh (larvy a imágo) sa vyskytuje najmä v juhozápadnej časti ÚEV Mäsiarsky bok, kde sa nachádza zmiešaný dubovo-hrbový porast aj 11 veľmi starých dubov. Celý tento porast aj staré duby možno pokladať za biotop roháča, keďže tento druh sa vyvíja i v pňoch a takisto v koreňoch a prízemných častiach starých aj mladších dubov v poraste. Preferovanými živnými drevinami sú však bezpochyby práve staré duby, ktoré boli presne zamerané pomocou GPS.

Počas terénneho prieskumu v jarnom období 2017 bol zmapovaný biotop roháča medzi potokom Krupinica a cestou I/66, v území dotknutom modrým variantom. Pozorovaný tu bol jeden živý jedinec (imágo) a zvyšky imága. Modrým variantom bude priamo zasiahnutých 0,19 ha biotopu roháča v ÚEV.

Okrem tohto priamo trasou rýchlostnej cesty dotknutého biotopu sa v ÚEV Mäsiarsky bok nachádza vhodný biotop roháča s rozlohou približne 118 ha (mapa v prílohe), predovšetkým na južných svahoch a v hrebeňových partiách ÚEV s prítomnosťou starých dubov a ležiaceho odumretého dreva. Pozorované tu boli aj zvyšky troch imág.

Na základe uvedeného môžeme hodnotiť kvalitu populácie roháča v ÚEV Mäsiarsky bok ako dobrú.

Súradnice starých dubov v dotknutom území

č.	x	y
1	-424964,531000	-1266263,291000
2	-424939,795000	-1266080,503000
3	-424913,960000	-1266047,992000
4	-424893,302000	-1266035,942000
5	-424855,455000	-1265934,532000
6	-424837,341000	-1265908,910000
7	-424855,579000	-1265907,539000
8	-424883,040000	-1265900,457000
9	-424891,784000	-1265836,021000
10	-424930,614000	-1265772,779000
11	-424972,420000	-1265686,901000

Pravdepodobné vplyvy

Červený variant a zelený subvariant
Žiadne vplyvy.

Modrý variant

Samotná R3 zasahuje priamo do biotopu roháča v ÚEV na ploche 0,19 ha, nezasahuje do 11 identifikovaných starých dubov. V bezprostrednej blízkosti biotopu i jedného zo starých dubov je navrhnutá prístupová cesta, čo zvyšuje pravdepodobnosť resp. možnosť mechanického poškodenia najmä najbližších stromov počas výstavby.

Významnosť vplyvov

Červený variant a zelený subvariant: nulový, žiadny vplyv.
Modrý variant: mierne významný vplyv

Ohniváček veľký (*Lycaena dispar*)

Ekologická charakteristika druhu

Ohniváček veľký je eurosibirsky druh obývajúci podmáčané lokality okolo vodných tokov a podmáčané lúky od nížin po cca 500 m n. m. Má dve generácie do roka, húsenice sa vyskytujú na spodnej strane listov štiavca konského (*Rumex hydrolapathum*), kučeravého (*R. crispus*) a tupolistého (*R. obtusifolius*). Húsenice druhej generácie prezimujú a kuklia sa v máji.

Ohniváček veľký je ešte lokálne hojným druhom, vyskytuje sa v nižších a stredných polohách celého Slovenska, hojnejšie hlavne popri vodných tokoch. V posledných rokoch sa rozširuje vďaka expanzii širokolistých štiavcov.

Kvantitatívne a kvalitatívne údaje

Biotop vhodný pre výskyt tohto motýľa v ÚEV Mäsiarsky bok sme identifikovali celkovo na ploche 0,53 ha.

Výskyt v dotknutom území

Vyskytuje sa v juhozápadnej časti ÚEV Mäsiarsky bok v biotope nížinných a podhorských kosných lúk (uvedené vyššie pri biotope 6510), tieto lúky sa javia ako jediné vhodné biotopy pre ohniváčika v ÚEV Mäsiarsky bok.

Na lúke č. 1 neboli zaznamenané žiadne ohniváčky. Vyskytujú sa tu síce jeho živné rastliny, ale lúka je relatívne intenzívne obhospodarovaná (kosenie, občasné pasenie), preto v prípade potenciálneho vykladenia vajíčok a vyliahnutia húseníc dôjde kosbou a pasením k zničeniu týchto vývinových štádií a teda jedince sa nestihnú vyvinúť až do štádia imága.

Počas prieskumu bolo na lúkach č. 2 a č. 3 v jarnom období pozorovaných 10 – 12 jedincov oboch pohlaví.

Terajšia kvalita populácie druhu v ÚEV Mäsiarsky bok môže byť hodnotená ako dobrá.

Pravdepodobné vplyvy

Vplyvy na ohniváčika úzko súvisia s vplyvmi na biotop nížinných a podhorských kosných lúk na lúkach č. 2 a 3.

Červený variant a zelený subvariant

Žiadne vplyvy.

Modrý variant

Z priamej závislosti ohniváčika na nížinných a podhorských kosných lúkach vyplýva aj súvislosť vplyvov na oba tieto predmety ochrany ÚEV Mäsiarsky bok. Nakoľko lúky č. 2 a 3 nepokladáme za dotknuté (sú vzdialenejšie a lúka č. 2 je navyše chránená telesom železničnej trate), ani biotop ohniváčika veľkého v ÚEV Mäsiarsky bok nepokladáme za dotknutý.

Významnosť vplyvov

Červený variant a zelený subvariant: **nulový, žiadny vplyv.**

Modrý variant: **nulový, žiadny vplyv**

Priadkovec trnkový (*Eriogaster catax*)

Ekologická charakteristika druhu

Je to druh nižších, pahorkovitých polôh a predhorí, kde je viazaný na teplé, suchšie, riedko krovinaté stráne, lesostepi, extenzívne pasienky a krovinami porastené medze. Húsenice žijú najmä na trnke (*Prunus spinosa*).

Výskyt v dotknutom území

V ÚEV Mäsiarsky bok nebol zaznamenaný. Vzhľadom na absenciu vhodných biotopov i živných rastlín tu jeho výskyt ani nepredpokladáme.

Pravdepodobné vplyvy

Žiadne.

Významnosť vplyvov

Vplyv všetkých variantov a subvariantov R3 na priadkovca trnkového bol vyhodnotený ako **nulový** (0).

Vydra riečna (*Lutra lutra*)

Ekologická charakteristika druhu

Vodná lasicovitá šelma živiaca sa živočíšnou potravou, hlavne rybami. Vydra je samotárske, teritoriálne zviera, k sociálnym kontaktom dochádza hlavne v období rozmnožovania. Rozmnožovanie a výchova mláďat môže prebiehať kedykoľvek počas roka. V prvých mesiacoch je život vydier sprevádzaný vysokou mortalitou. Vydra riečna je striktnie viazaná na vodné prostredie, obýva horské a podhorské toky, nížinné rieky s prirodzenou štruktúrou koryta a jazernaté alebo rybničné oblasti. Veľkosť teritória vydier závisí na úživnosti vodného prostredia - od niekoľko kilometrov po niekoľko desiatok kilometrov toku. Vydra denne absolvuje až 15 km dlhé potulky. Je citlivá na charakter prostredia. K základným existenčným nárokom a kľúčovým faktorom ovplyvňujúcim jej rozšírenie patrí hneď po potrave dostatok vhodných a bezpečných úkrytov na brehoch tokov. Dôvodom zníženia jej početnosti bolo v minulosti hlavne priame prenasledovanie človekom. Od polovice 20. storočia došlo k bezprostrednému ohrozeniu vydry zánikom jej biotopov v súvislosti s technickými úpravami tokov a ich znečisťovaním. Likvidácia mokradí a regulácia vodných tokov je sprevádzaná likvidáciou brehovej vegetácie, ktorá je dôležitá ako úkryty vydry. V súčasnosti je jej populácia na miernom vzostupe.

Kvantifikácia vplyvov na vydru riečnu v ÚEV Mäsiarsky bok

Celková veľkosť populácie v SR	400 - 600
Celková veľkosť populácie vo všetkých ÚEV v SR	150 - 450
Veľkosť populácie v ÚEV Mäsiarsky bok	2 – 5 jedincov
Počet ovplyvnených jedincov	2 – 5 jedincov
Podiel ovplyvnenej populácie k celkovej populácii v SR	0,5 % - 1,25 %
Podiel ovplyvnenej populácie k populácii v ÚEV Mäsiarsky bok	100 %
Kumulatívne ovplyvnenie vydry alebo jej biotopu v ÚEV Mäsiarsky bok	100 %

Poznámka: Predpokladaný spôsob ovplyvnenia vydry nespôsobuje jej úhynu alebo likvidáciu.

Výskyt v dotknutom území

Krupinica je jediným vodným tokom v ÚEV Mäsiarsky bok, ktorý je biotopom vydry riečnej.

V dotknutom úseku riečky Krupinice je vydra stálym druhom, o jej výskyte svedčia početné nálezy pobytových znakov (trus, zvyšky potravy, stopy) počas terénneho prieskumu. Vydra svoje teritórium značí trusom a pachovými značkami na skaly, štrk či piesok. Väčšinou sa takéto značky nachádzali na skalách pri brehu alebo i priamo v toku. Podľa početnosti nálezov je predpoklad, že v predmetnom území žije minimálne jeden pár vydry riečnej.

Vydra z hlavného toku Krupinice môže prechádzať i do menších prítokov a prípadne aj migrovať na väčšie vzdialenosti, ktoré prekonáva aj mimo vodných tokov. Na základe vyššie uvedeného môžeme hodnotiť doterajšiu kvalitu jej populácie v ÚEV Mäsiarsky bok ako dobrú.

Pravdepodobné vplyvy

Červený variant a zelený subvariant

Nepredpokladáme žiadne vplyvy, výstavba a ani prevádzka R3 nezasiahne do Krupinice, biotopu vydry.

Modrý variant

Predpokladáme aj priame zásahy do biotopu vydry aj nepriame ovplyvnenie kvality jej biotopu a tiež ďalšie zhoršenie migračnej priepustnosti. Najvýraznejšie impakty sa sústredia v úseku cca km 18,8 – 19,1 s trvalým mostom ponad železničnú trať a rieku Krupinicu (202) a s dočasným mostom na dočasnej prístupovej ceste. Ďalej už bude Krupinica „chránená“ pred zásahmi existujúcou železničnou traťou.

Po výstavbe zostane biotop vydry znehodnotený takmer v rovnakom rozsahu ako počas výstavby, úsek dotknutý dočasným premostením sa pravdepodobne postupne renaturuje.

Vplyvy modrého variantu počas výstavby

Piliere mosta 202 ponad železničnú trať a rieku Krupinicu sú navrhnuté mimo toku, preto sa nepredpokladá priamy zásah do vodného prostredia. Pri výstavbe pilierov mosta 202 a prístupu k mostu počas výstavby pri toku Krupinice projektant predpokladá výrub brehových porastov cca na ploche 4 000 m². Brehy Krupinice budú bez zásahu (stavebných úprav), zostanú pôvodné. Odstránený brehový porast pod mostom (most nad samotným tokom má dĺžku cca 200 m) nebude obnovený najmä vplyvom zatienenia. Vplyvy budú intenzívnejšie počas výstavby a počas likvidácie dočasného premostenia, priame zásahy najmä do brehov Krupinice spôsobia výraznejšie znehodnotenie biotopu vydry.

Vyrušovanie vydry - najvýznamnejšími rušivými prvkami budú predovšetkým hluk zo stavebných mechanizmov aj stavebných prác, pohyb mechanizmov a pracovníkov a v menšom rozsahu aj osvetľovanie.

Odstránenie časti brehových porastov a úpravy brehu tiež spôsobia znehodnotenie pobytového biotopu vydry.

Predpokladáme, že v dôsledku uvedených vplyvov vydra počas výstavby opustí svoje biotopy v dotknutom úseku Krupinice (cca 300 m).

Vplyvy modrého variantu počas prevádzky

Po skončení výstavby je pravdepodobné, že vydra sa do ÚEV Mäsiarsky bok vráti.

V porovnaní s prevádzkou na existujúcej ceste I/66 sa vyrušovanie v dotknutom úseku Krupinice priblíži k biotopom vydry, preto tu bude výraznejšie. Najvýznamnejšími rušivými prvkami budú predovšetkým hluk z prevádzky R3 a menej osvetľovanie.

Počas prevádzky R3 zostane biotop vydry naďalej znehodnotený pôsobením mosta 202 ponad železničnú trať a rieku Krupinicu. pôsobiť budú najmä absencia časti brehových porastov a úpravy brehov Krupinice. V súvislosti s odstránením cca 200 m brehových porastov pre úpravy toku (brehov) pod mostom a so zmenou štruktúry brehov Krupinice (trvalá redukcia, fragmentácia a zníženie kvality brehových porastov v svetelnom a zrážkovom tieni) budú obmedzené aj úkrytové možnosti vydry.

Predpokladáme redukciu brehových porastov, zatienenie toku mostami, úpravu brehov pod mostami, úpravami toku bude zredukovaná možnosť poskytovania úkrytov, všetky tieto vplyvy sa prejavajú na úseku cca 300 m.

Trvalá zmena charakteru cca 300 m toku a brehov spôsobí pravdepodobne aj redukciu biotopov rýb t.j. potravy vydry.

Významnosť vplyvov

Červený variant a zelený subvariant: nulový, žiadny vplyv.

Modrý variant: mierne negatívny vplyv

C 6. Hodnotenie vplyvov R3 Zvolen – Šahy na ÚEV Skalka

C 6. 1. Dotknuté predmety ochrany ÚEV Skalka

medveď hnedý
rys ostrovid
vydra riečna

C 6. 2. Vyhodnotenie vplyvov R3 Zvolen – Šahy na dotknuté predmety ochrany ÚEV Skalka a ich priaznivý vývoj

V tejto časti sú hodnotené len vplyvy na vydru riečnu; vplyvy na medveďa hnedého a rysa ostrovida sú vyhodnotené v časti E Hodnotenie vplyvov R3 na veľké šelmy.

Vydra riečna (*Lutra lutra*)

Výskyt v dotknutom území

V území dotknutom rýchlostnou cestou R3 sa nenachádzajú žiadne stále vodné toky, ktoré by mohla vydra využívať.

Pravdepodobné vplyvy

Vzhľadom na absenciu vodných tokov je nepravdepodobný výskyt vydier v dotknutom území.

Významnosť vplyvov

Vplyv R3 na vydru riečnu bol vyhodnotený ako **nulový** (0).

D 6. Hodnotenie vplyvov R3 Zvolen – Šahy na CHVÚ Poiplie

D 6. 1. Dotknuté predmety ochrany CHVÚ Poiplie

bocian biely
kaňa močiarna
prepelica poľná

D 6. 2. Vyhodnotenie vplyvov R3 Zvolen – Šahy na dotknuté predmety ochrany CHVÚ Poiplie a ich priaznivý vývoj

CHVÚ Poiplie sa nachádza v blízkosti začiatku navrhovanej R3.

Bocian biely (*Ciconia ciconia*)

Ekologická charakteristika

Bocian biely je všeobecne dobre známy vták, v súčasnosti hniezdiaci priamo v ľudských sídlach, najčastejšie na elektrických stĺpoch a na komínoch. Bociany sú sťahovavé, u nás sa objavujú v apríli a odlietajú koncom augusta. Bocian biely hniezdi na celom území Slovenska, zvlášť však obľubuje nížiny a údolia riek. Vhodnými potravnými biotopmi sú podmáčané lúky, mokrade aj polia.

Európska populácia je veľká, viac ako 180 000 párov. Na Slovensku za posledných 5 rokov hniezdilo od 1 253 do 1 377 párov a vyviedli od 2 356 do 2 729 mláďat. Populačný trend je striedavo klesajúci a narastajúci.

Výskyt v dotknutom území

V CHVÚ Poiplie sa vyskytuje 55 hniezdiacich párov, čo predstavuje približne 5 % slovenskej hniezdnej populácie. Hniezdiská bocianov sú v Poiplí pomerne pravidelne rozptýlené v intravilánoch obcí.

Pôvodné hniezdenie na stromoch tu už prakticky neexistuje. Stav populácie bociana bieleho v CHVÚ Poiplie sa považuje za dobrý a stabilný, s miernymi výkyvmi.

Najbližšie k R3 sa nachádza hniezdo v obci Tešmak (cca 1,3 km), ktoré je obsadzované nepravidelne, pravidelne obsadzované hniezda sa nachádzajú v obci Ipeľské Predmostie (cca 7 km).

Pravdepodobné vplyvy

Na základe hniezdnych a potravných nárokov bociana bieleho a na základe prírodných pomerov záujmového územia je možné konštatovať, že R3 neovplyvní jeho hniezdny a s najväčšou pravdepodobnosťou ani potravný biotop.

Významnosť vplyvov

Vplyv R3 na bociana bieleho bol vyhodnotený ako nulový (0).

Kaňa močiarna (*Circus aeruginosus*)

Ekologická charakteristika druhu

Kaňa močiarna je stredne veľký dravý vták, svojím spôsobom života je viazaná na vodu a mokrade, kde si v porastoch vodných rastlín stavia hniezdo nad vodou. Lieta a loví pomerne nízko nad zemou. Je sťahovavá, na zimoviská odlieta do Afriky, u nás sa vyskytuje od marca do septembra. Kaňa močiarna obýva veľkú časť Európy a Ázie. Európska populácia kane močiarna predstavuje menej ako 140 000 párov, populácia na Slovensku je odhadovaná na 400 – 500 párov. Je to pravidelne hniezdiaci druh na nížinách v južnej časti Slovenska. Populačný trend je mierne narastajúci.

K hlavným príčinám ohrozenia kane močiarna patrí vysušovanie a vypaľovanie mokradí s porastom trstiny a pálky, ďalšími sú nelegálny odstrel, používanie otrávených návnad aj prílišná chemizácia v poľnohospodárstve.

Výskyt v dotknutom území

Poiplie predstavuje významné hniezdisko, kde je kaňa močiarna viac-menej súvisle rozšírená. V CHVÚ Poiplie hniezdi asi 11 - 16 párov. Najbližšie známe a obsadené hniezdisko k trase cesty R3 sa nachádza pri obci Tešmak (cca 1,5 km), ďalšie hniezda sú pri obci Ipeľské Predmostie (cca 7,3 – 8 km). Hniezdiace vtáky využívajú lúčne a poľné biotopy oboch brehov Ipeľa na lov. Poiplím kane pravidelne migrujú na jar i jeseň. Stav populácie kane močiarna v CHVÚ Poiplie sa považuje za dobrý a stabilný.

Pravdepodobné vplyvy

Na základe vyššie uvedených hniezdnych a potravných nárokov kane močiarna a na základe ich vzdialenosti od R3 je možné konštatovať, že R3 ich neovplyvní.

Významnosť vplyvov

Vplyv R3 na kaňu močiarnu bol vyhodnotený ako nulový (0).

Prepelica poľná (*Coturnix coturnix*)

Ekologická charakteristika druhu

Prepelica je náš jediný sťahovavý vták spomedzi kurovitých. Jej pôvodným prostredím boli stepi a lesostepi, v súčasnosti obýva otvorenú krajinu s poľami a lúkami, najčastejšie zahniezdi v obilí, ďateline, na lúkach i nekosených trávnych porastoch – všade tam, kde rastlinný kryt poskytuje dostatočnú ochranu.

V minulom storočí sa početnosť značne znižovala, v súčasnosti je populácia celkovo hodnotená ako stabilizovaná.

Výskyt v dotknutom území

Prepelica poľná je pravidelný i keď fluktuujúci hniezdič v CHVÚ Poiplie, ale jej hustota je vzhľadom na solitérny spôsob života väčšinou nízka. Hniezdny i ťahový biotop v súčasnosti predstavujú najmä agroecénózy, menej vlhké lúky s vyšším trávnyim porastom. Najbližšie volajúce samce boli zaznamenané na úhoroch a poliach západne od obce Tešmak (cca 0,9 km od R3). Zalietavanie do dotknutého územia je nepravdepodobné.

Pravdepodobné vplyvy

Na základe hniezdných a potravných nárokov prepelice poľnej a na základe vzdialenosti jej biotopov od R3 možno konštatovať, že R3 ich neovplyvní.

Významnosť vplyvov

Vplyv R3 na prepelicu poľnú bol vyhodnotený ako nulový (0).

E 6. Hodnotenie vplyvov R3 Zvolen – Šahy na veľké šelmy

E 6. 1. Dotknuté veľké šelmy

Veľké šelmy, ktoré sú predmetom ochrany územia európskeho významu:

- vlk dravý (*Canis lupus*)
- rys ostrovid (*Lynx lynx*)
- medveď hnedý (*Ursus arctos*)

E 6. 2. Vyhodnotenie vplyvov R3 Zvolen – Šahy na dotknuté veľké šelmy a ich priaznivý vývoj

Popis druhov a ich ekologické nároky

Domovské okrsky veľkých šeliem zvyčajne zahŕňujú územie niekoľkých desiatok tisíc hektárov. Pri takýchto priestorových nárokoch sa predpokladá, že domovské územia a areály rozšírenia šeliem sa nutne prekrývajú s dopravnou infraštruktúrou a inými líniovými stavbami. Veľké šelmy a iné druhy veľkých cicavcov majú tendenciu k emigrácii z domovského územia do nových oblastí, kde sa v minulosti vyskytovali, ale boli tam vyhubené.

Vlk dravý (*Canis lupus*)

Vlk, pôvodne lesostepný druh má spomedzi u nás žijúcich veľkých šeliem najlepšie predpoklady a schopnosti osídľovať veľké územia a to aj v kultúrnej krajine s hustou dopravnou sieťou a zástavbou. Dokazuje to znovuosídlenie západného Poľska a Nemecka stredoeurópskou nížinnou populáciou vlka, ktorá

je geneticky diferencovaná od karpatského vlka. Karpatské vlky nerozširujú svoj areál s takou dynamikou a rýchlosťou ako nížinné vlky. Z Európy sú známe emigrácie vlkov na vzdialenosti väčšie ako 1 000 km. Domovské okrsky vlkov v Európe sa podľa výsledkov telemetrie pohybujú od 10 do 50 000 hektárov. V čase vyvážania mláďat od apríla do septembra je toto územie menšie, s rozlohou 5 - 7 000 ha. Vlk je častou obeťou dopravných kolízií, pričom v mnohých prípadoch dochádza k zámene zrazeného vlka za psa. Z tohto dôvodu sú oficiálne údaje o dopravnej mortalite vlka podhodnotené.

Rys ostrovid (*Lynx lynx*)

Rys je viazaný na lesné prostredie viacej ako vlk. Domovský okrsk rýsa môže v prípade dospelých samcov dosahovať až 70 000 ha. Vodiace rysice využívajú menší priestor, ako iné vekovo-sexuálne skupiny. U rýsa nie sú známe emigrácie na veľké vzdialenosti ako u vlka. Vyskytuje sa však tiež aj v kultúrnej krajine, pričom podmienkou jeho trvalej existencie sú lesné biotopy. Rys je častou obeťou dopravných kolízií.

Medveď hnedý (*Ursus arctos*)

Medveď je typický obyvateľ lesa, ale čiastočne využíva aj otvorené biotopy, lúky, pastvy, opustené pastvy zarastené krovinou vegetáciou a polia s atraktívnymi plodinami, napr. ovsom, pšenicou a kukuricou. Na Slovensku boli presuny medveďov z lesa do polí s dozrievajúcimi poľnohospodárskymi plodinami potvrdené telemetrickým výskumom. Práve tieto presuny sú najčastejšou príčinou dopravných kolízií. Z výsledkov telemetrického výskumu vyplynulo, že medveď sa od okraja lesa alebo súvislej drevinovej vegetácie mimo lesa (poľné lesíky, remízky) vzdaľuje max. do 500 m, táto vzdialenosť je zvyčajne oveľa menšia. Karpatské medvede ako aj medvede žijúce v iných pohoriach Európy, nemajú tendenciu k diaľkovým presunom alebo emigrovaniu na veľké vzdialenosti. Domovské územia medveďa sú spravidla menšie ako u vlka a rýsa. Na Slovensku sa pohybujú od 5 do 30 000 ha, dolná hranica veľkosti okrsku platí pre vodiace medvedice, horná pre dospelé samce. Z analýzy dopravnej mortality medveďov v SR v období 2007 - 2016 vyplýva, že 55 % medveďov bolo usmrtených cestnými dopravnými prostriedkami (autá) a 45 % vlakmi. Dopravná mortalita medveďa má rastúci trend v ostatnom desaťročí. Tento trend súvisí s nárastom intenzity dopravy, a to nielen na diaľniciach a rýchlostných cestách ale aj na cestách I. a II. triedy.

Výskyt šeliem v dotknutom území

V úseku I/66 Zvolen - Šahy je výskyt veľkých šeliem (vlka, rýsa a medveďa) nerovnomerný, niekde úplne absentujú alebo ich výskyt je prechodný, prípadne stály. Od Šiah po Hontianske Tesáre sa veľké šelmy na obidvoch stranách I/66 nevyskytujú. Od Hontianskych Tesár po Neresnicu pri Zvolene sa pozdĺž I/66 nachádzajú lesné porasty, niekde aj súvislé komplexy lesov. V týchto biotopoch sú zastúpené medveď hnedý, vlk dravý, rys ostrovid a mačka divá. Výskyt medveďa a rýsa v ÚEV Skalka je trvalý, vlka prechodný. V ÚEV Mäsiarsky bok sa veľké šelmy vyskytujú prechodne pri migráciách a prechodoch. V ostatných ÚEV dotknutých cestou R3 Zvolen - Šahy sa veľké šelmy nevyskytujú.

Z hľadiska dopravnej mortality šeliem sú známe dva prípady zrazenia rýsa ostrovida na existujúcej ceste I/66 v lokalite Hanišberg v rokoch 2012 a 2014. Dopravné kolízie s vlkami a medveďmi nie sú známe.

V úseku cesty I/66 Zvolen - Dudince je trvale zaznamenávaná vysoká dopravná mortalita kopytníkov, najmä srnčej zveri, diviaka a jelenej zveri (Poľovnícka štatistická ročenka 2007 – 2017).

Na základe výsledkov evidencie pobytových znakov zveri, konzultácie s poľovnými hospodármi dotknutých poľovných revírov, výskytu lesných porastov a konfigurácie terénu sme určili lokality prechodov veľkých šeliem cez navrhovanú R3. V týchto lokalitách sme zrealizovali prieskum s využitím fotopascí a pozorovania zveri. Identifikovali sme 7 migračných koridorov zveri v úseku R3 Zvolen – Neresnica – Devičie (pozri v mapovej prílohe):

Migračný koridor zveri č. 1 Zvolen – Neresnica sa nachádza mimo predložených variantov a subvariantov
Migračný koridor zveri č. 2 Zvolen – Neresnica sa nachádza mimo predložených variantov a subvariantov
Migračný koridor zveri č. 3 Babinský kopec sa nachádza cca v km 14,1 červeného a modrého variantu
Migračný koridor zveri č. 4 Poloma - križovatka cesty I/66 a odbočky na Holý vrch sa nachádza cca v km 17,7 červeného a modrého variantu

Migračný koridor zveri č. 5 Mäsiarsky bok – Hanišberg sa nachádza cca v km 20,8 červeného a modrého variantu a 2,2 zeleného subvariantu

Migračný koridor zveri č. 6 Mäsiarsky bok sa nachádza cca v km 21,8 červeného a modrého variantu a km 3,1 zeleného subvariantu

Migračný koridor zveri č. 7 Devičie – Konopiská sa nachádza cca v km 30,6 červeného variantu, km 30,75 modrého variantu a cca km 2,7 oranžového subvariantu

Výskyt živočíchov v migračných koridoroch

druh	migračný koridor							poznámka
	1	2	3	4	5	6	7	
medveď			o	o			o	pozorovania medveďa hnedého v roku 2017*
rys					o			zrazený samec rysa 2011 - 2012, zrazený samec rysa 2014 (J. Kubala, ústna informácia)
vlk			o	o				pozorovania vlka 2017*
divá mačka			x					
vydra					x	x		
líška	x	x	x	x			x	
jazvec			x					
kuny			x				x	
jeleň	x	x	x	x	x	x	x	
smec	x	x	x	x	x	x	x	
daniel			x	x	x	x	x	
diviak	x	x	x	x	x	x	x	

Vysvetlenie:

o - výskytové údaje z priamych pozorovaní

x - výskytové údaje z fotopascí

* - vid' metodika

Pravdepodobné vplyvy na medveďa, vlka a rysa

Na oboch stranách navrhovanej R3 sa veľké šelmy vyskytujú, hoci nie v takej početnosti ako v územiach ich jadrového výskytu.

Na rozdiel od dotknutých území sústavy Natura 2000 uvedených vyššie v tomto prípade vyhodnocujeme vplyvy na konkrétne, zistené migračné koridory. Vyhodnotenie vplyvov jednotlivých trás by bolo neprehľadné kvôli veľkému množstvu kombinácií variantu so subvariantami.

R3 zhorší existujúcu bariéru pre veľké šelmy s dĺžkou cca 70 km v smere východ – západ predovšetkým v dôsledku jej oplotenia.

Rýchlostná cesta R3 bude oplotená, plot bude prerušený len pod mostami, v miestach pripájajúcich sa komunikácií a prípadne navrhnutých migračných objektov. Oplotenie R3 vytvorí novú migračnú bariéru, preto aj napriek realizácii navrhnutých zmiernujúcich opatrení (kap. 8. 2) bude mať R3 nepriaznivý vplyv na voľný pohyb veľkých šeliem. Tento vplyv nemožno eliminovať, len zmierniť.

Zosilnenie bariérového efektu spôsobí ďalšie obmedzenie až prerušenie kontaktu subpopulácií šeliem smerom na východ a západ od R3.

Z hľadiska udržania genetickej variability, teda výmeny génov subpopulácií šeliem na oboch stranách predmetného úseku R3 je bezpodmienečne potrebné zabezpečiť priechodnosť krajiny pre veľké šelmy aj iné druhy.

Vplyvy na migračné koridory č. 1 a 2

Migračné koridory zveri č. 1 a 2 sa nachádzajú mimo predloženého variantu a subvariantov. Ak by sa realizoval Tunel A3 Baba, potom by bola zabezpečená priechodnosť oboch migračných koridorov, dokonca by sa zlepšila v dôsledku zníženia intenzity dopravy na I/66. V prípade eventuálneho povrchového vedenia R3 medzi Brezinami a Budčou resp. Zvolenom však budú tieto koridory znefunkčnené.

Vplyvy na migračný koridor č. 3

Červený a modrý variant znížia až znemožnia priechodnosť migračného koridoru č. 3.

V križovaní červeného a modrého variantu s migračným koridorom č. 3 bude trasa R3 na úrovni zemského povrchu, čo spôsobí úplné obmedzenie migrácie zveri, jednak z dôvodu vysokej dopravnej záťaže, ale aj z dôvodu oplotenia. Preto je nevyhnutné zabezpečiť priechodnosť koridoru č. 3 výstavbou samostatného migračného objektu (nadchodu, ekoduktu, zeleného mosta).

Vplyvy na migračný koridor č. 4

Červený a modrý variant znížia priechodnosť migračného koridoru č. 4 v rôznom rozsahu. Oba majú v tejto polohe navrhnuté mosty, ktoré pravdepodobne umožnia prechod živočíchov. V modrom variante most je nad železnicou a Babinským potokom cca 200 m dlhý a cca 10 m vysoký, priechodnosť koridoru pravdepodobne umožní, privádzač Babiná však bude priechodnosť koridoru obmedzovať. V červenom variante je navrhnutý most s dĺžkou premostenia cca 109 m, priechodnosť koridoru pravdepodobne umožní.

Vplyvy na migračné koridory č. 5 a 6

V červenom variante a zelenom subvariante sú v masíve Hanišbergu navrhnuté tunely. Ak by sa realizoval ktorýkoľvek Tunel Hanišberg, potom by bola zabezpečená priechodnosť migračných koridorov č. 5 a 6, červený variant a zelený subvariant umožnia prechod šeliem nimi. Cesta I/66 naďalej zostane pôsobiť ako migračná bariéra, jej intenzita sa však zníži a nie je navrhnuté jej oplotenie, preto predpokladáme, že v dôsledku toho sa stane priechodnejšou oproti súčasnosti. V červenom variante a zelenom subvariante sú pred vstupom R3 do tunela navrhnuté mosty, ktoré by mohli slúžiť ako migračné objekty na zabezpečenie prechodov šeliem k migračným koridorom č. 5 a 6.

V modrom variante sú približne na mieste križovania s migračnými koridorami č. 5 a 6 navrhnuté mosty (s výškou do 19 a 22 m), ktoré priechodnosť umožnia.

Vplyvy na migračný koridor č. 7

Červený a modrý variant a oranžový subvariant znížia až znemožnia priechodnosť migračného koridoru. Vo všetkých sú síce navrhnuté mosty, ale v červenom a modrom variante je most od migračného koridoru vzdialený cca 250 m, v oranžovom subvariante je vedľa migračného koridoru. Na zabezpečenie funkčnosti migračného koridoru je preto v tejto polohe nevyhnutný samostatný migračný objekt (nadchod, ekodukt).

Významnosť vplyvov

Výstavba a prevádzka všetkých variantov aj subvariantov R3 spôsobí **mierne negatívny vplyv** na migráciu veľkých šeliem. Treba podotknúť, že významnosť vplyvov na veľké šelmy sa vzhľadom na rozsah vplyvov a kumulatívny efekt blíži k významnému vplyvu a dôvodom, prečo sme sa k nemu nepriklonili, je absencia pozorovania resp. zdokumentovania ich prechodu cez cestu I/66 počas uskutočneného prieskumu.

7. Vyhodnotenie možných kumulatívnych vplyvov

Najzávažnejším kumulatívnym vplyvom rýchlostných ciest a diaľnic všeobecne je vytváranie nových bariér novými úsekmi a zosilňovanie bariérového efektu, znižovanie priechodnosti oplocovaním existujúcich komunikácií. Bariérovým efektom sú ovplyvnené najmä druhy s dobrou lokomočnou schopnosťou a migrujúce živočíchy. Kumulatívny vplyv tohto typu možno predpokladať aj v dôsledku realizácie hodnotenej R3.

Vo vzťahu k migrácii veľkých šeliem je už v súčasnosti značne sťažený prechod medzi Štiavnickými a Kremnickými vrchmi, a to najmä v dôsledku vybudovania, prevádzky a následného oplozenia R1. Je treba tiež zdôrazniť, že úsek R1 Zvolen, Stráže – Hronská Dúbrava križuje významný migračný koridor veľkých šeliem aj inej zveri, ktorý spája Kremnické a Štiavnické vrchy. Obmedzenie migrácie rýchlostnou cestou R1 má už v súčasnosti negatívny vplyv o. i. na predmety ochrany ÚEV Skalka, najmä na veľké šelmy (rys, medveď). Predpokladáme kumulatívne pôsobenie rýchlostných ciest R1 a R3 sprevádzané ešte výraznejším obmedzením migrácií veľkých šeliem, realizácia R3 Zvolen – Šahy zosilní bariérový efekt na východnej strane ÚEV Skalka a zvýši jeho izolovanosť.

V okolí Budče často dochádza k dopravným kolíziám s medveďom hnedým (aj s ďalšími živočíchmi) a jeho usmrteniu. Napriek uvedenému nemáme informácie o snahe zabrániť kolíziám so živočíchmi a umožniť ich migráciu. V tabuľke nižšie je uvedený prehľad dopravnej mortality medveďa hnedého v tomto úseku R1 za posledných 5 rokov, kedy bolo usmrtených 6 jedincov samčieho pohlavia. Je potrebné zdôrazniť, že v problematickom úseku R1, kde dochádza k dopravným kolíziám s medveďmi (aj inými živočíchmi), nebola v minulosti zohľadnená priechodnosť krajiny pre zver. V tomto úseku R1 neboli vybudované mosty, ktoré by mohli slúžiť pre migráciu zveri ani samostatné migračné objekty. Súčasné oplozenie nie je odolné voči preniknutiu veľkých šeliem na teleso cesty, čo zvyšuje riziko kolízie, pretože obojstranne oplozená cesta pôsobí na zvieru na ceste ako pasca. Zvieru spravidla spanikári a je usmrtené dopravným prostriedkom.

Kolízie medveďa hnedého s automobilmi v úseku R1 Zvolen, Stráže – Hronská Dúbrava

druh	dátum	pohlavie	lokality
medveď hnedý	10. 9. 2012	samec	pri Budči
medveď hnedý	16. 9. 2013	samec	Hronská Dúbrava
medveď hnedý	31. 7. 2013	samec	Hronská Dúbrava
medveď hnedý	1. 5. 2014	samec	úsek Zvolen - Budča
medveď hnedý	11. 3. 2017	samec	pri Budči
medveď hnedý	1. 7. 2017	samec	Hronská Dúbrava

Pokračovanie R1 smerom na Banskú Bystricu po jej oplození prakticky neposkytuje možnosti prechodu pre veľké šelmy, absentujú vhodné mosty a samostatné migračné objekty (nadchody, ekodukty).

Severovýchodne od R3 sa pripravuje pokračovanie R2 obchvatom Zvolena, jeho trasa vytvorí novú bariéru pre migráciu medzi Zvolenom a Víglašom. V úseku Pstruša – Kriváň výstavbou R2 zanikli významné prechody medzi NPR Rohy a pohoriami južne od R2, cez Vojenský priestor Lešť až po štátnu hranicu s Maďarskom. Zanikol tiež jediný migračný koridor medzi Detvou a začiatkom obce Kriváň, kde bol pôvodne navrhnutý ekodukt. Z uvedeného vyplýva, že oplozenie a výstavba nových rýchlostných ciest v strede Slovenska značne obmedzilo možnosti migrácie veľkých šeliem aj ďalších cicavcov.

Štúdia realizovateľnosti R3 Zvolen – Šahy (HBH projekt, s. r. o., 2015) uvádza návrhy napojenia R3 na R1 (smerom na severozápad) v štyroch základných koridoroch:

koridor 1: Hronský Beňadik – Levica – Šarovce – Štúrovo

koridor 2: Budča pri Zvolene – Krupina – Semerovce – Šahy (je predmetom tohto primeraného posúdenia)

koridor 3: Čaradice – Levica – Semerovce – Šahy

koridor 4: Čaradice – Levice – Šarovce – Semerovce – Šahy

Všetky koridory sú navrhnuté v predhorí Štiavnických vrchov, čím v podstate izolujú toto pohorie vrátane chránených území sústavy Natura 2000. Bariérový efekt postihne živočíchy migrujúce na väčšie vzdialenosti, z pohľadu európsky významných to sú najmä veľké šelmy, ktoré sú predmetom ochrany napr. ÚEV Suť (SKUEV0265), ÚEV Sitno (SKUEV0216), ÚEV Hodrušská hornatina (SKUEV0264), ÚEV Klokoč (SKUEV0264). Závazky voči EÚ ani národná legislatíva nedovoľujú pripustiť takúto izoláciu, preto je nutné vytvoriť v rámci každého úseku rýchlostnej cesty R3 čo najvhodnejšie podmienky na migráciu veľkých šeliem.

Dotknutým územím v súčasnosti vedie cesta I/66, dominantnú funkciu ktorej má prebrať R3 a súbežne s ňou železničná trať Zvolen – Šahy. Z hľadiska vplyvov navrhovanej R3 Zvolen – Šahy sme preverili ďalšie pripravované alebo už realizované činnosti (plány, projekty), ktoré by mohli spolu s R3 pôsobiť na predmety ochrany dotknutých území sústavy Natura 2000. Činnosti boli identifikované na základe územnoplánovacích podkladov dotknutých miest a obcí, informácií z enviroportálu a dostupných poznatkov o území.

Najbližšie plánovanou činnosťou k ÚEV Mäsiarsky bok je rozšírenie Dobývacieho priestoru Krupina – Hanišberg s ťažbou stavebného kameňa. Činnosť je v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie. V priestore medzi navrhovanou R3 a rozšírením kameňolomu sa už v súčasnosti nachádza dobývací priestor v prevádzke a frekventovaná cesta I/66. Kumuláciu pôsobenia týchto dvoch činností na predmety ochrany ÚEV Mäsiarsky bok nepredpokladáme, vplyv rozšírenia ťažby naň bol v príslušnej dokumentácii vyhodnotený ako nulový.

Ďalšie činnosti v širšej priestorovej súvislosti s navrhovanou R3 sú napríklad rozšírenie zastavaného územia mesta Krupina (IBV Krupina, lokalita Nad Novou ulicou), Polder na potoku Klítipoch, Biometánová stanica Krupina. Ich spoločný vplyv považujeme len za lokálny, nevýznamný. Predstavuje najmä zvýraznenie bariérového vplyvu pre migráciu či pohyb zveri v dotknutom území, konkrétne v dôsledku oplotenia areálov, zastavania územia. Podobný vplyv (rozšírenie zastavaného územia) možno predpokladať pri Šahách v dôsledku plánovanej výstavby výrobného závodu ZF Slovakia, a. s., Šahy.

Pokračovanie rýchlostnej cesty R3 na maďarskej strane ako rozšírenie M2, úseku Vác – štátna hranica môže ovplyvniť predmety ochrany ÚEV Alúvium Ipl'a, najmä vydru a jej biotopy. Navrhované rozšírenie M2 je v súčasnosti v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Najzávažnejším kumulatívnym vplyvom rýchlostných ciest uvedených vyššie je obmedzenie migrácií veľkých šeliem predovšetkým z dôvodu kumulácie bariérového efektu existujúcej cesty R1 a jednotlivých úsekov navrhovanej rýchlostnej cesty R3, ktoré v konečnom dôsledku obkolesia orografický celok Štiavnické vrchy a prakticky ho „oplotia“. Tým obmedzia migráciu veľkých šeliem medzi Štiavnickými vrchmi a okolitými pohoriami. Tento kumulatívny vplyv je vyhodnotený ako mierne negatívny, ale jeho významnosť pokladáme za blízku k významnému (negatívne) vplyvu. Dôvodom miernejšieho prístupu k významnosti vplyvu je aj predpoklad, že navrhovateľ nebude požadovať nerešpektovanie a nezabezpečenie priechodnosti existujúcich migračných trás veľkých živočíchov.

Kumulatívny vplyv hodnoteného úseku R3 s ďalšími činnosťami uvedenými vyššie pokladáme za veľmi mierny, blízky až nulovému. Celkový kumulatívny vplyv hodnoteného úseku R3 a všetkých známych činností pokladáme za mierny.

8. Návrh zmierňujúcich opatrení

Vylúčiť práce spôsobujúce zakalenie toku Ipľa od 15. marca do 30. júna, t.j. počas kritického obdobia reprodukcie a vývoja plôdika druhov rýb, ktoré sú predmetom ochrany ÚEV Alúvium Ipľa.

Vylúčiť práce spôsobujúce zakalenie toku Ipľa od 1. júna do 30. augusta pri teplote vody nad 20°C. Zvírením nánosov v prehriatej vode môže dochádzať ku kyslíkovému deficitu a možnému uduseniu rýb.

Modrý variant:

V km 18,85 – 19,05 umiestniť nepriehľadný plot na hranici dočasného záberu medzi biotopom 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky a navrhnutou prístupovou cestou na zabezpečenie jeho ochrany pred mechanickým poškodením počas výstavby.

Modrý variant:

V km 20,47 – 20,55 umiestniť nepriehľadný plot na hranici dočasného záberu medzi porastom, ktorý je biotopom roháča a navrhnutou prístupovou cestou na zabezpečenie ochrany najmä najbližších stromov pred mechanickým poškodením počas výstavby.

Umožniť priechodnosť migračného koridoru č. 3.

Červený a modrý variant: na mieste zisteného migračného koridoru č. 3 je potrebné vybudovať samostatný migračný objekt (nadchod, ekodukt).

Umožniť priechodnosť migračného koridoru č. 4.

Červený a modrý variant: parametre mosta a úpravu terénu prispôbiť na vyhovujúce pre veľké šelmy.

Modrý variant: parametre mosta a úpravu terénu prispôbiť na vyhovujúce pre veľké šelmy, privádzač Babiná posunúť mimo migračného koridoru.

Umožniť priechodnosť migračných koridorov č. 5 a 6.

Červený variant a zelený subvariant: parametre mostov pred vstupom rýchlostnej cesty R3 do tunela a úpravu terénu prispôbiť na vyhovujúce pre veľké šelmy.

Modrý variant: parametre mostov približne na miestach križovania s migračnými koridormi č. 5 a 6 a úpravu terénu prispôbiť pre veľké šelmy.

Umožniť priechodnosť migračného koridoru č. 7.

Červený a modrý variant a oranžový subvariant : na mieste zisteného migračného koridoru č. 7 je potrebné vybudovať samostatný migračný objekt (nadchod, ekodukt).

Upozorňujeme, že v prípade nerealizácie tunela Budča a vedenia R3 na teréne a údolím Neresnice bude nevyhnutné zabezpečiť priechodnosť zistených migračných koridorov č. 1 a 2 samostatnými migračnými objektmi (nadchody, ekodukty).

Veľkosť priestoru pod mostom pre udržanie funkčnosti migračného koridoru pre veľké druhy zveri vrátane šeliem má mať minimálne rozmery: šírka 10 m, výška 8 m. Povrchová úprava pod mostom:

- plynulý prechod bez akýchkoľvek schodov resp. stupňov až po prirodzený, zachovaný pôvodný terén,
- povrch pôvodný, pôdny, ak je nevyhnutný iný, tak mlatový, v žiadnom prípade nedláždiť ani neosádzať kamene do betónu.

Opatrenie platí pre mosty v:

migračnom koridore č. 4 – červený a modrý variant;

migračnom koridore č. 5 – červený a modrý variant a zelený subvariant;

migračnom koridore č. 6 – červený a modrý variant a zelený subvariant.

V prípade, že nie je možné udržať priechodnosť migračného koridoru premostením, je nevyhnutné na tomto mieste vybudovať samostatný migračný objekt (nadchod, ekodukt) s minimálnou šírkou 80 ± 10 m a zachovaním podmienky, že zvieratá budú mať možnosť vidieť z jednej strany ekoduktu na druhú.

Samostatné migračné objekty (nadchody, ekodukty) sú nevyhnutné v:

migračnom koridore č. 3 – červený a modrý variant;

migračnom koridore č. 7 – červený a modrý variant a oranžový subvariant.

Parametre a vzhľad objektov na migráciu živočíchov čiastočne riešia Technické podmienky pre migračné objekty (TP 2014).

Pre každý migračný objekt (nadchod, ekodukt) je nevyhnutné zabezpečiť tzv. navádzaciu zeleň. Je to súvislý drevinový porast prirodzeného vzhľadu s druhovým zložením blízkym pôvodným okolitým porastom, so zastúpením stromov aj kríkov vysadených v niekoľkých radoch. Navádzacia zeleň má spojiť drevinový porast ekoduktu s existujúcou drevinovou vegetáciou (lesom alebo nelesnou drevinovou vegetáciou). Navádzaciu zeleň odporúčame vysadiť v predstihu, najneskôr na začiatku výstavby, aby získala potrebný objem a tak plnila čo najskôr určenú funkciu. Podotýkame, že navádzacia zeleň je skutočnou náhradnou výsadbou.

V bezprostredne nadväzujúcom úseku R1 Budča – Hronská Dúbrava je významný migračný koridor veľkých šeliem aj inej zveri, ktorý spája Kremnické a Štiavnické vrchy. Dochádza tu k dopravným kolíziám so živočíchmi, súčasné oplotenie nie je odolné voči preniknutiu veľkých živočíchov na cestu. Doteraz nebola akceptovaná potreba umožnenia migrácie živočíchov a tým aj zlepšenia bezpečnosti účastníkov cestnej premávky. V záujme ochrany majetku, zdravia, životov účastníkov cestnej premávky ako aj ochrany chránených živočíchov tu odporúčame umožniť migráciu živočíchov realizáciou samostatných migračných objektov.

Pod všetkými mostami ponad vodné toky je nevyhnutné umožniť prechod vydry riečnej „suchou cestou“ alebo umiestniť lávku nad priemernou hladinou vody.

Priepusty upraviť tak, aby umožňovali prechod menších živočíchov.

Nerealizovať výsadbu drevín na telese R3, nakoľko nie je žiaduce atrahovať živočíchy k ceste, kde hrozí ich kolízia s dopravnými prostriedkami.

Náhradnú výsadbu za odstránenú nelesnú drevinovú vegetáciu odporúčame vysadiť na miestach, kde bude plniť rovnakú funkciu ako plní tá, ktorá bude zlikvidovaná.

Odporúčame racionalizovať obojstranné odpočívadlá (navrhovaná plocha po 4,5 ha), aby boli skutočne využívané, nevytvárať rozsiahle, nevyužívané spevnené plochy.

9. Vyhodnotenie vplyvov R3 Zvolen – Šahy na integritu území sústavy Natura 2000

Integritou (celistvosťou) územia sústavy Natura 2000 rozumieme kvalitu územia a jeho štruktúry pre naplnenie jeho ekologických funkcií vo vzťahu k predmetu ochrany. Ide o schopnosť ekosystémov fungovať spôsobom, ktorý je priaznivý pre predmety ochrany z hľadiska zachovania existujúceho stavu.

Nepriaznivý vplyv na integritu nie je definovaný v predpisoch EÚ. V rámci členských štátov EÚ však existuje konsenzus, že ak je v primeranom posúdení identifikovaný významný negatívny vplyv minimálne na jeden z predmetov ochrany územia, nastáva zároveň nepriaznivý vplyv na integritu územia sústavy Natura 2000.

ÚEV Mäsiarsky bok

Modrý variant zasahuje do ÚEV Mäsiarsky bok na jeho okraji plochou 4,37 ha (cca 1,5 % z jeho rozlohy). Ide o okrajovú, už v súčasnosti pomerne antropogénne ovplyvnenú časť ÚEV Mäsiarsky bok, kde bol zdokumentovaný len biotop roháča veľkého s plochou cca 0,2 ha. Výskyt ďalších druhov, ich biotopov alebo biotopov, ktoré sú predmetom jeho ochrany, nebol zdokumentovaný, variant ich účelovo obchádza.

ÚEV Alúvium Ipľa

R3 doň nezasahuje, najmenšia vzdialenosť medzi nimi je do 100 m. K fragmentácii, rozčleneniu alebo narušeniu celistvosti ÚEV Alúvium Ipľa nedôjde. Priame ovplyvnenie biotopov a druhov, ktoré sú predmetom ochrany ÚEV Alúvium Ipľa, nepredpokladáme. Pravdepodobné je ovplyvnenie mobilných druhov živočíchov viazaných na vodné prostredie, ktoré sú predmetom ochrany ÚEV Alúvium Ipľa, a to prostredníctvom zásahov do toku Ipľa vo vzdialenosti 3,7 km poniže ÚEV Alúvium Ipľa. Integrita ÚEV Alúvium Ipľa zostane zachovaná.

ÚEV Skalka

R3 ho nezasahuje priamo, v jeho blízkosti (0 – 550 m) sú navrhnuté tri trasy R3. Vzhľadom na tunely červeného variantu a zeleného subvariantu a vzdialenosť 550 m od modrého variantu sme vyhodnotili len mierne významné ovplyvnenie veľkých šeliem. Z nich sú predmetom ochrany medveď a rys, R3 obmedzí ich migrácie. K fragmentácii, rozčleneniu alebo narušeniu celistvosti ÚEV Skalka nedôjde. Integrita ÚEV Skalka zostane zachovaná.

CHVÚ Poiplie je vyhodnotený ako neovplyvnený.

Významnosť vplyvov na predmety ochrany území sústavy Natura 2000

názov územia	názov druhu / biotopu	významnosť vplyvov			
		červený variant	modrý variant	zelený subvariant	oranžový subvariant
ÚEV Mäsiarsky bok	priadkovec trnkový (<i>Eriogaster catax</i>)	0	0	0	0
	ohniváčik veľký (<i>Lycaena dispar</i>)	0	-1	0	0
	roháč obyčajný (<i>Lucanus cervus</i>)	0	-1	0	0
	vydra riečna (<i>Lutra lutra</i>)	0	-1	0	0
	Nížinné a podhorské kosné lúky (6510)	0	-1	0	0
	Pionierske spoločenstvá plytkých silikátových pôd (8230)	0	0	0	0
	Bukové a jedľové kvetnaté lesy (9130)	0	0	0	0
	Lipovo-javorové sutinové lesy (9180*)	0	0	0	0
	Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy (91G0*)	0	0	0	0
	Teplomilné panónske dubové lesy (91H0*)	0	0	0	0

	Eurosibírske dubové lesy na spraši a piesku (91I0*)	0	0	0	0
ÚEV Skalka	fuzáč alpský (* <i>Rosalia alpina</i>)	0	0	0	0
	bystruška potočná (<i>Carabus variolosus</i>)	0	0	0	0
	roháč obyčajný (<i>Lucanus cervus</i>)	0	0	0	0
	fuzáč veľký (<i>Cerambyx cerdo</i>)	0	0	0	0
	kováčik fialový (<i>Limonicus violaceus</i>)	0	0	0	0
	spridač kostihojový (* <i>Callimorpha quadripunctaria</i>)	0	0	0	0
	modráčik krvavcový (<i>Maculinea teleius</i>)	0	0	0	0
	modráčik stepný (<i>Polyommatus eroides</i>)	0	0	0	0
	kunka žltobruchá (<i>Bombina variegata</i>)	0	0	0	0
	hlaváč bieloplutvý (<i>Cottus gobio</i>)	0	0	0	0
	medveď hnedý (* <i>Ursus arctos</i>)	-1	-1	-1	-1
	rys ostrovid (<i>Lynx lynx</i>)	-1	-1	-1	-1
	vydra riečna (<i>Lutra lutra</i>)	0	0	0	0
	netopier veľkouchý (<i>Myotis bechsteini</i>)	0	0	0	0
	uchaňa čierna (<i>Barbastella barbastellus</i>)	0	0	0	0
	netopier obyčajný (<i>Myotis myotis</i>)	0	0	0	0
	netopier ostrouchý (<i>Myotis blythi</i>)	0	0	0	0
	lietavec sťahovavý (<i>Miniopterus schreibersii</i>)	0	0	0	0
	podkovár malý (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)	0	0	0	0
	Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy (91E0*)	0	0	0	0
	Prírodné eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu Magnopotamion alebo Hydrocharition (3150)	0	0	0	0
	Subpanónske travinnobylinné porasty (6240*)	0	0	0	0
	Bezkolencové lúky (6410)	0	0	0	0
	Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa (6430)	0	0	0	0
	Nížinné a podhorské kosné lúky (6510)	0	0	0	0
	Pionierske spoločenstvá plytkých silikátových pôd (8230)	0	0	0	0
	Kyslomilné bukové lesy (9110)	0	0	0	0
	Bukové a jedľové kvetnaté lesy (9130)	0	0	0	0
	Lipovo-javorové sutinové lesy (9180*)	0	0	0	0
	Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy (91G0*)	0	0	0	0
	Teplomilné panónske dubové lesy (91H0*)	0	0	0	0
	Eurosibírske dubové lesy na spraši a piesku (91I0*)	0	0	0	0
Panónsko-balkánske cerové lesy (91M0)	0	0	0	0	
ÚEV Alúvium Ipfa	vydra riečna (<i>Lutra lutra</i>)	-1	-1	0	0
	ohniváčik veľký (<i>Lycaena dispar</i>)	0	0	0	0
	pižmovec hnedý (* <i>Osmoderma eremita</i>)	0	0	0	0
	korýtka riečne (<i>Unio crassus</i>)	0	0	0	0
	kolok vretenovitý (<i>Zingel streber</i>)	-1	-1	0	0

	hrúz Kesslerov (<i>Gobio kessleri</i>)	-1	-1	0	0
	hrúz bieloplutvý (<i>Gobio albipinnatus</i>)	0	0	0	0
	chrobák (<i>Morimus funereus</i>)	0	0	0	0
	Prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu Magnopotamion alebo Hydrocharition (3150)	0	0	0	0
	Aluviálne lúky zväzu <i>Cnidion venosi</i> (6440)	0	0	0	0
	Nížinné a podhorské kosné lúky (6510)	0	0	0	0
CHVÚ Poiplie	bocian biely (<i>Ciconia ciconia</i>)	0	0	0	0
	strakoš kolesár (<i>Lanius minor</i>)	0	0	0	0
	chriaštel' malý (<i>Porzana parva</i>)	0	0	0	0
	chriaštel' bodkovaný (<i>Porzana porzana</i>)	0	0	0	0
	rybárik riečny (<i>Alcedo atthis</i>)	0	0	0	0
	ďateľ hnedkavý (<i>Dendrocopos syriacus</i>)	0	0	0	0
	včelárík zlatý (<i>Merops apiaster</i>)	0	0	0	0
	výrik lesný (<i>Otus scops</i>)	0	0	0	0
	penica jarabá (<i>Sylvia nisoria</i>)	0	0	0	0
	pipiška chochlatá (<i>Galerida cristata</i>)	0	0	0	0
	prepelica poľná (<i>Coturnix coturnix</i>)	0	0	0	0
	přhľaviar čiernohlavý (<i>Saxicola torquata</i>)	0	0	0	0
	brehuľa hnedá (<i>Riparia riparia</i>)	0	0	0	0
	kaňa močiarna (<i>Circus aeruginosus</i>)	0	0	0	0
	bučiacik močiarny (<i>Ixobrychus minutus</i>)	0	0	0	0

Vysvetlenie: Významnosť vplyvov subvariantov platí len pre alternatívne úseky

Významnosť vplyvov na dotknuté územia sústavy Natura 2000

názov územia	významnosť vplyvov			
	červený variant	modrý variant	zelený subvariant	oranžový subvariant
ÚEV Mäsiarsky bok	-1	-1	-1	-1
ÚEV Skalka	-1	-1	-1	-1
ÚEV Alúvium Ipľa	-1	-1	0	0

Vysvetlenie: Významnosť vplyvov subvariantov platí len pre alternatívne úseky

Významnosť vplyvov na veľké šelmy

názov druhu	významnosť vplyvov			
	červený variant	modrý variant	zelený subvariant	oranžový subvariant
medveď hnedý (<i>Ursus arctos</i>)	-1	-1	-1	-1
vlk dravý (<i>Canis lupus</i>)	-1	-1	-1	-1
rys ostrovid (<i>Lynx lynx</i>)	-1	-1	-1	-1

10. Závěrečné zhrnutie

Na základe vykonaného hodnotenia možno konštatovať, že významnosť vplyvov hodnotených variantov a subvariantov rýchlostnej cesty R3 Zvolen – Šahy podľa predloženého návrhu bude nasledovná:

Červený variant nebude mať významný (negatívny) vplyv na integritu chránených území sústavy Natura 2000.

Modrý variant nebude mať významný (negatívny) vplyv na integritu chránených území sústavy Natura 2000.

Zelený subvariant nebude mať významný (negatívny) vplyv na integritu chránených území sústavy Natura 2000.

Oranžový subvariant nebude mať významný (negatívny) vplyv na integritu chránených území sústavy Natura 2000.

Vplyv červeného a modrého variantu aj zeleného a oranžového subvariantu na veľké šelmy je vyhodnotený ako mierne negatívny, ale jeho významnosť pokladáme za blízku k významnému (negatívne) vplyvu predovšetkým z dôvodu kumulácie bariérového efektu existujúcej cesty R1 a navrhovanej rýchlostnej cesty R3, ktoré v konečnom dôsledku obkolesia orografický celok Štiavnické vrchy a tým obmedzia migráciu veľkých šelmy medzi ním a okolitými pohoriami.

Upozorňujeme, že akékoľvek zmeny a doplnenia cesty R3 a súvisiacich objektov je nevyhnutné zohľadniť v aktualizáciách primeraného posúdenia.